

Durum ve Tahmin

MISIR

2014/2015

T.C.
GIDA, TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI
TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜŐÜ

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ
TEPGE

Durum ve Tahmin
MISIR
2014/2015

Dr. Kemalettin TAŞDAN
Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü
ktasdan@gmail.com

TEPGE YAYIN NO: 238
ISBN: 978-605-4672-89-9

© TEPGE
Her Hakkı Saklıdır.

TEPGE'nin izni olmaksızın basılamaz, basılı veya elektronik materyal olarak çoğaltılamaz ve/veya dağıtılamaz.

Kaynak gösterilmek şartı ile alıntı yapılabilir.

Yayın içerisindeki her türlü yorum ve değerlendirmeler yazarlara aittir ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nın ya da TEPGE'nin görüşlerini yansıtmaz.

Tablo ve grafiklerdeki rakamların bir bölümü desimalli kullanıldığından ara ya da alt toplamları genel toplamları ile farklılık gösterebilir.

Yayın içerisindeki istatistik veriler hazırlandığı dönemde ilgili kaynaklardan elde edilen yayınlanmış son veriler olup sonraki dönemlerde, yapılan güncellemelerden dolayı farklılıklar olabilir.

ÖNSÖZ

“Durum ve Tahmin Raporları” Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme Enstitüsü (TEPGE) çalışmaları için bilgi ve veri tabanı oluşturmayı, sektörde ilgili kişi, grup ve kuruluşları bu gelişmelerden zamanında ve doğruya yakın olarak haberdar edip bilgilendirmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışmalarda, bitkisel üretim gruplarında piyasa yılları itibarıyla bir önceki yıla ait üretim, kullanım (tüketim), ihracat, ithalat, fiyatlarda ortaya çıkan gerçekleştirmeler “Durum”, içinde bulunulan yıla ait gerçekleşen fakat tam netleşmeyen gelişmeler “Tahmin”, bir sonraki yıla ait muhtemel gelişmeler ise “Öngörü” adı altında sistematik olarak incelenmektedir.

Mısır, tarımsal üretim yapısı içerisinde olduğu kadar, yem ve “Nişasta” ve “Nişasta Bazlı Şekerlerin (NBS)” üretimi başta olmak üzere çok geniş kullanım alanına sahip olması nedeni ile tüketim yapısı içerisinde de önemli bir üründür. Son yıllarda hem artan üretimi hem de ekim alanlarındaki coğrafi değişim, pamuk ile olan rekabeti ve “Yem Katkı Maddesi Damıtık Tahıllar, Kurutulmuş Damıtma Çözünür Daneler (DDGS)”, “Biyoyakıt” gibi ürünlerin artan kullanımları ile birlikte mısırın önemi daha da artmıştır. Dolayısıyla mısır piyasasının izlenmesi ve gelişmelerin değerlendirilmesi gerekliliği de önem kazanmıştır.

“Mısır Durum ve Tahmin 2014/2015” raporu bu gereklilikle birlikte, mısır piyasasının mevcut durumunu ortaya koymayı ve gerek dünya gerekse Türkiye mısır piyasasında gelecekteki olası gelişmeleri öngörmeyi, böylece hem karar alıcılara hem de bu piyasada faaliyet gösterenler ile konu ile ilgili her kesime güvenilir bir kaynak olmayı hedeflemektedir.

Yoğun emekleri için bu raporu hazırlayanlara teşekkür ediyorum. Ayrıca “Mısır Durum ve Tahmin 2014/2015” raporunun yanı sıra diğer durum tahmin raporlarının da dünya ve ülkemizdeki durum ve gelişmeler hakkında sistematik, güvenilir bir bilgi kaynağı olma niteliği sağlayacağını, sektörle ilgili tüm kesimler tarafından kullanılacağını umuyorum.

M. Cihad KAYA

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iii
DÜNYADA DURUM.....	1
Ekim alanı ve verim	1
Üretim	1
Kullanım	2
Ticaret	3
Fiyat	5
Stoklar	6
DÜNYADA ÖNGÖRÜ: 2014/2015.....	7
TÜRKİYE'DE DURUM	9
Ekim alanı ve verim	9
Üretim	12
Kullanım	16
Dış ticaret	18
Fiyat	21
Politika	21
TÜRKİYE'DE ÖNGÖRÜ: 2014/2015.....	23
EK TABLOLAR.....	25

TABLolar

Tablo 1. Dünya mısır, arzı ve kullanımı (milyon ton)	3
Tablo 2. Uluslararası piyasalarda mısır fiyatları (fob)	5
Tablo 3. Türkiye mısır denge tablosu (bin ton)	13
Tablo 4. Üretim çeşidine (1. ve 2. ürün) göre mısır ekim alanı, verimi ve üretimi	15
Tablo 5. Mısır dış ticareti	19
Tablo 6. 2013/2014 PY içerisinde en fazla dış ticaret değerine sahip mısır ürünleri ...	20
Tablo 7. TMO mısır alım fiyatı ve miktarı	22
Tablo 8. Fark ödeme ve diğer girdi destekleri (TL/ton)	22
Tablo 9. Türkiye mısır arz ve kullanım projeksiyonları, 2014/2015 PY	24

GRAFİKLER

Grafik 1. Dünya mısır üretimi ve ülkelere göre dağılımı (milyon ton)	2
Grafik 2. Dünya mısır arzı ve kullanımı (milyon ton)	4
Grafik 3. Önemli mısır ihracatçısı ve üreticisi ülkelerin 2008/2009-2013/2014 PY ¹ dönemi ihracat miktar aralığı ve son 3 PY ihracatı (milyon ton)	5
Grafik 4. IGC-GOI mısır endeksi değişim aralığı (2000 Ocak = 100)	6
Grafik 5. Uluslararası mısır fiyat aralığı ve ortalama fiyatları (\$/ton)	6
Grafik 6. Türkiye mısır ekim alanı, üretimi ve verimi	10
Grafik 7. Mısır arz ve kullanımı (bin ton)	16
Grafik 8. Aylara göre mısır dış ticareti (bin ton)	20
Grafik 9. Türkiye ve uluslararası piyasalarda mısır fiyatları (\$/ton)	21

HARİTALAR

Harita 1. 500 kg/da'dan fazla verime sahip iller	11
Harita 2. 100 bin da'dan fazla ekim alanına sahip iller	11
Harita 3. 50 bin tondan fazla üretime sahip iller	13

ÖZET

Durum: 2012/2013

- ✚ Dünya mısır üretimi 869 milyon ton, arzı ise 1,1 milyar ton
- ✚ Dünya mısır kullanımı 870 milyon ton ve 519 milyon tonu yem sanayinde kullanılıyor
- ✚ Dünya mısır ticaret hacmi yaklaşık 195 milyon ton
- ✚ Dünya mısır stokları 138 milyon ton
- ✚ Dünya mısır fiyatı 279 \$/ton
- ✚ Türkiye mısır üretimi 4,6 milyon ton
- ✚ Türkiye mısır kullanımı 6 milyon ton
- ✚ Türkiye mısır ithalatı 1,5 milyon ton
- ✚ Türkiye mısır fiyatı 337 \$/ton

Tahmin: 2013/2014

- ✚ Dünya mısır üretiminin 989 milyon olduğu tahmin ediliyor
- ✚ Dünya toplam mısır kullanımının 946 milyon ton, yemlik kullanımın da 576 milyon olduğu tahmin ediliyor
- ✚ Dünya mısır ticaret hacminin 251 milyon tona çıktığı tahmin ediliyor
- ✚ Dünya mısır stoklarının 173 milyon ton olduğu tahmin ediliyor
- ✚ Dünya mısır fiyatı 210 \$/ton
- ✚ Türkiye mısır üretiminin 5,9 milyon ton olduğu tahmin ediliyor
- ✚ Türkiye mısır kullanımının 6,5 milyon tona yaklaşacağı tahmin ediliyor
- ✚ Türkiye mısır ithalatının 1,2 milyon ton olduğu tahmin ediliyor
- ✚ Türkiye mısır fiyatı 315 \$/ton

Öngörü: 2014/2015

- ✚ Dünya mısır üretiminin 991 milyon ton ile rekor düzeye ulaşması öngörülüyor
- ✚ Dünya mısır kullanımının 971 milyon tona yükselmesi öngörülüyor
- ✚ Dünya mısır ticaret hacminin 226 milyon ton civarına gerileyeceği öngörülüyor
- ✚ Dünya mısır stoklarının 191 milyon ton ile rekor düzeye ulaşması öngörülüyor
- ✚ Dünya mısır fiyatların 2010 yılı seviyelerine gerilemesi öngörülüyor
- ✚ Türkiye mısır üretiminin 6 milyon ton olacağı öngörülüyor
- ✚ Türkiye mısır kullanımının 7 milyon ton olacağı öngörülüyor
- ✚ Türkiye mısır ithalatında azalma öngörülüyor
- ✚ Türkiye mısır fiyatlarının uluslararası fiyatlara paralel gelişim göstermesi bekleniyor

DÜNYADA DURUM

Dünya mısır üretimi 2013/2014 pazarlama yılında (PY) 989 milyon ton ile bir önceki PY'ndan 120 milyon ton daha fazladır. Aynı PY'nda kullanım 1,25 milyar ton, ticaret hacmi de 250 milyon ton olmuştur. Uluslararası piyasalardaki mısır fiyatlarında ise önemli ölçüde değişim görülmüş ve 2012/2013 PY'nda ortalama 278,7 \$/ton ile çok yüksek olan fiyatlar, 2013/2014'de hızla azalmış ve 210,2 \$/ton'a gerilemiştir.

Ekim alanı ve verim

2013/2014'de ekim alanı 180 milyon ha, verim 5,5 ton/ha

2012/2013 PY'nda ABD başta olmak üzere önemli artış göstererek 177 milyon ha'ı aşan mısır ekim alanı, 2013/2014'de de bu trendini devam ettirmiş ve 180 milyon ha'a ulaşmıştır (Tablo 1). Bu artışta ABD'nin yanı sıra Çin, Brezilya, AB, Ukrayna gibi ülkelerin katkısı önemlidir.

Özellikle kuzey yarım kürede etkili olan kuraklık 2012/2013'de ABD, AB, Ukrayna gibi ülkelerde verimin azalmasına neden olmuştur. Bu dönemde verimdeki azalma ABD'de %16, AB'de %19, Ukrayna'da da %26'ya ulaşmıştır (USDA, 2014, FAO, 2014a).

2013/2014 PY'nda kuraklık etkisinin ortadan kalkmasıyla birlikte ABD'de ekim alanlarında önemli bir değişim görülmemiştir. Buna karşın, verim 2012/2013 öncesindeki 9,2 ton/ha olan miktarını da aşarak 10 ton/ha'a ulaşmıştır. Benzer durum diğer önemli üretici ülkelerde de gerçekleşmiş ve hem ekim alanı hem de verimde 2012/2013'e göre artışlar olmuştur. Ancak farklı olarak Ukrayna'da kuraklık öncesi döneme ulaşmıştır. AB'de ise artışa rağmen kuraklık öncesi seviyeye ulaşılamamıştır.

Dünya mısır üretiminde 2. sırada yer alan Çin'de diğer önemli mısır üreticisi ülkelerde görülen dalgalanma oluşmamış ve hem ekim alanı hem de verimde artış gerçekleşmiştir. 2013/2014 PY itibarıyla Çin'in mısır ekim alanı 36,3 milyon ha'a, verimi de 6 ton/ha'a ulaşmıştır. Çin bu rakamlarla dünyanın en büyük mısır ekim alanına sahip ülkesi konumuna gelmiştir. Üreticilerin soya ve baklagillere göre mısırdan daha fazla gelir getireceğini öngörmesi ekim alanlarında

genişleyi sağlayan faktör olmuştur (USDA, 2014). Çin'de mısır verimi 6 ton/ha ile 5,5 ton/ha olan dünya ortalamasının üzerindedir ve son 10 PY'nda %25 oranında artmıştır. Bunlarla birlikte halen ABD ve Kanada gibi 10 ton/ha düzeyindeki ülkelere göre oldukça düşüktür.

Verimde son 10 PY'ndaki değişim incelendiğinde Rusya'da %58, Ukrayna'da da %85 gibi çok yüksek oranlı artışların olması dikkat çekicidir. Özellikle uluslararası tarım ürünleri ve gıda fiyatlarındaki artışların sıçrama gösterdiği 2008/2009 PY'nı takip eden dönemde hızlanan bu gelişim önemlidir. Artışın bir veya birkaç PY ile sınırlı kalmayıp devamlılık göstermesi de diğer önemli bir husustur. Üreticilerin mısır tarımında tecrübe kazanması ve hibrit tohumların kullanımı ile birlikte bu devamlılığın gelecekte de süreceği tahmin edilmektedir (USDA, 2014).

Üretim

2013/2014'de rekor üretim: 989 milyon ton

Dünya mısır üretimi 2013/2014 PY'nda, 989 milyon ton ile rekor seviyeye ulaşmıştır. Brezilya ve Arjantin'deki azalmalara karşın, ABD, AB, Çin ve Ukrayna'daki yüksek miktartlı artışlar küresel mısır üretimini en yüksek seviyesine taşımıştır.

ABD üretimden aldığı %36'lık pay ile en büyük üretici konumunu korumaktadır (Grafik 1). 2012/2013 PY'nda kuraklık etkisi ile üretimi bir önceki PY'na göre 40 milyon ton azalan ABD'de üretim 2013/2014 PY'nda bu etkinin ortadan kalkması ile birlikte 354 milyon tona yükselmiştir. Ekim alanlarında çok büyük değişiklik olmamasına karşın %30'a yakın

oranda yükselen verim bu artıştaki en önemli faktör olmuştur.

Çin’de üreticilerin fiyat ve yüksek verim nedeniyle mısırdan, baklagil ve soyaya göre daha yüksek gelir beklentisi olmasına bağlı olarak ekim alanlarını genişletmesi, mısır üretiminin 218 milyon tonu aşmasını sağlamıştır. Çin’in bu yüksek üretim miktarına ulaşmasındaki diğer bir etken de düşük taşıma maliyetleri ve iyi ürün kalitesi nedeniyle güney bölgelerdeki yem fabrikalarının kuzey bölgelerden ürün almalarıdır (USDA, 2014). Talep yönlü bu durum üretimi artırıcı etken olmuştur.

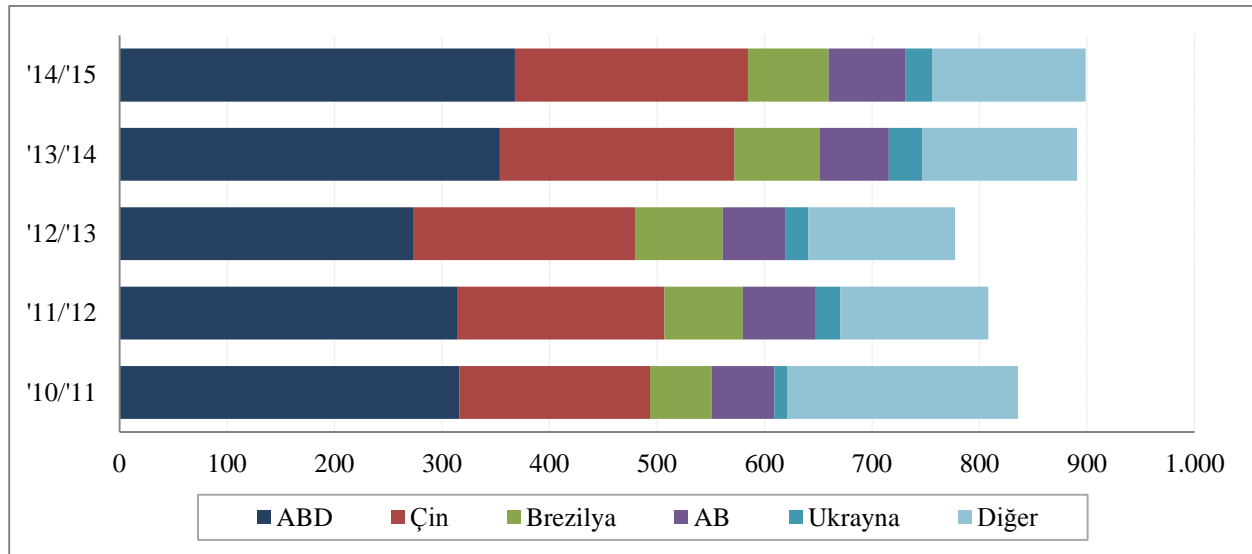
2012/2013 PY’nda AB’de kuzey yarım küreyi etkileyen kuraklık ile birlikte 9 milyon tonu aşan azalmayla 59 milyon tona gerileyen üretim, 2013/2014 PY’nda 64 milyon tonu aşmıştır. Bu artıştaki en önemli etken başta

Romanya, Macaristan ve Bulgaristan’da olmak üzere verimdeki artıştır (EC, 2014).

Brezilya ve Arjantin 2012/2013 PY’nda rekor düzeyde üretim yaparken, 2013/2014 PY’nda her iki ülke de 2-3 milyon ton daha az üretim yapmıştır. Alternatif ürünlere yönelim, düşük fiyat ve iklimsel faktörler (özellikle ekim dönemindeki kuru ve sıcak hava) bu ülkelerdeki azalmanın nedenleri olmuştur.

2010/2011 – 2013/2014 PY döneminde üretim miktarı 12 milyon tondan 31 milyon tona yükselen Ukrayna en önemli üretici ülkeler arasına girmiştir. Hibrit tohum kullanımındaki artışın yanı sıra ekim alanı genişlemesi, üreticilerin mısır tarımı konusundaki tecrübesinin artması ve Türkiye başta olmak üzere ihracat pazarlarındaki gelişim bunda etkili olmuştur (USDA, 2014).

Grafik 1. Dünya mısır üretimi ve ülkelere göre dağılımı (milyon ton)

Kaynak: Ek tablo 1

Kullanım

Küresel mısır kullanım miktarı 1,3 milyar tona yaklaştı

Yem, iç piyasa kullanımının %60'ı ile hala en büyük kullanım alanı

Biyoyakıtlar, yem ve gıda talebindeki artış piyasanın gelecekteki gelişimine yön verecek

2013/2014 PY itibarıyla 1,3 milyar tona yaklaşan küresel mısır arzının yaklaşık 950 milyon tonu ülke iç piyasalarında kullanılırken kalanı stok ve ihracata gitmektedir (Tablo 1).

Küresel mısır kullanımının 600 milyon tona yaklaşan miktarı yem sanayinde kullanılmaktadır (Grafik 2). Bu da yurtiçi arzın %60'ından fazlasına karşılık gelmektedir.

Tablo 1. Dünya mısır arzı ve kullanımı (milyon ton)

	2012/2013	2013/2014 (Tahmin)	2014/2015 (Öngörü)
Ekim alanı (milyon ha)	177,6	179,9	177,1
Verim (ton/ha)	4,9	5,5	5,6
ARZ			
Başlangıç stokları	134,4	137,7	173,0
Üretim	868,6	988,6	990,7
İthalat	99,4	122,0	111,7
Toplam	1.102,4	1.248,3	1.275,4
KULLANIM			
Yurtiçi kullanım	869,6	946,2	970,7
Yem	519,4	575,8	596,2
Gıda, Tohum, Endüstriyel	350,2	370,4	374,5
İhracat	95,2	129,0	114,1
Bitiş stokları	137,7	173,0	190,6
Toplam	1.102,4	1.248,3	1.275,4
Yem/kullanım oranı (%) ¹	59,7	60,9	61,4
Stok/kullanım oranı (%) ²	12,5	13,9	14,9

Kaynak: Ek Tablo 1, Ek Tablo 2

1/ Yem amaçlı kullanım miktarının yurtiçi kullanıma oranıdır 2/ Bitiş stoklarının toplam kullanıma oranıdır

Ülkeler itibarıyla değişim gösteren bu oran örneğin, ABD, Meksika ve Güney Afrika'da %45 civarında iken AB, Çin, Brezilya, Ukrayna gibi ülkelerde %70-80'i aşabilmektedir.

Çin ve Hindistan gibi nüfusu oldukça yüksek olan ülkelerin yanı sıra gelişmekte olan birçok ülkede hayvansal ürün talebi giderek artmaktadır. Ayrıca Brezilya gibi et ihracatını artıran ülkeler de bulunmaktadır. Bunlar küresel mısır talebini gelecekte de yönlendirecek faktörler arasında yemin ağırlığını koruyacağını hatta daha da artıracığını göstermektedir.

Gıda amaçlı kullanımın Afrika ve Latin Amerika başta olmak üzere gelişmekte olan ülkelerdeki talep artışına bağlı olarak yükseldiği, küresel düzeyde kişi başına mısır tüketiminin de 29 kg olduğu tahmin edilmektedir (FAO, 2014a).

IGC tarafından biyoetanol üretimi amaçlı mısır kullanımının ABD ve Çin'in etkisiyle bir önceki pazarlama yılına göre %6 artarak 262 milyon tona ulaşmış olduğu belirtilmektedir (FAO, 2014a).

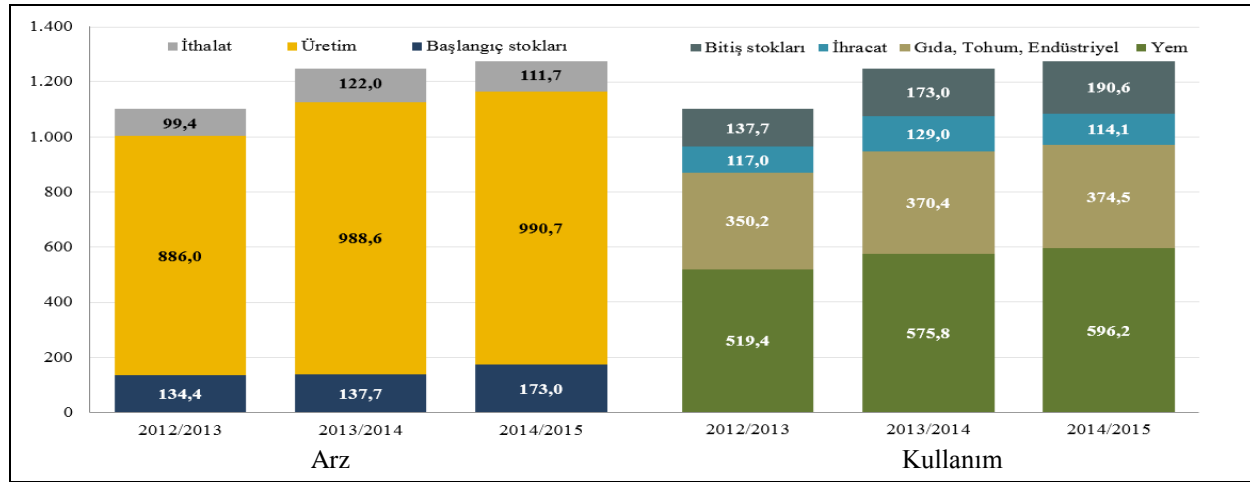
2012/2013 PY'nda ABD'deki 40 milyon ton gibi çok yüksek miktarda üretim azalması küresel yılsonu stoklarını 138 milyon ton seviyesinde tutmuştur. 2013/2014 PY'nda ise ABD, AB, Ukrayna ve Çin'deki üretimin rekor seviyelere ulaşmasının yılsonu stoklarını da 173 milyon tonun üzerine taşıdığı tahmin edilmektedir.

Ticaret

Global mısır ticaret hacmi 250 milyon tona ulaştı

2013/2014 PY'nda üretim artışına paralel olarak azalma eğilimi gösteren uluslararası piyasa fiyatları yem hammaddesi olarak mısır kullanımını artırmıştır. Ayrıca ithalatı yüksek miktarda olan ülkeler düşük fiyatlardan yararlanabilmek için ithalatlarını artırmıştır. Bunlara ABD'nin artan ihracatı da eklenince dünya mısır ticaret hacmi 250 milyon tona yaklaşmıştır.

Grafik 2. Dünya mısır arzı ve kullanımı (milyon ton)

Kaynak: Ek tablo 2

FAO ve USDA kaynaklarına göre ihracatta etkili olan ülkeler bazındaki gelişimler aşağıdaki gibidir.

ABD uzun dönem verilerine göre bazı yıllarda 50-60 milyon tona varan miktarı ile en büyük ihracatçı ülkedir. 2012/2013 PY'nda ise azalan üretime bağlı olarak, 18 milyon tona inen ihracatı en büyük 3. ihracatçı ülke olmasına neden olmuştur. Ancak 2013/2014 PY'nda üretimdeki 80 milyon tonluk artış ve fiyat avantajı ihracatının da yeniden 50 milyon ton sınırına yaklaşmasını sağlamıştır (Grafik 3).

Brezilya ve Arjantin gibi önemli ihracatçı ülkelerde üretimin azalmasının yanı sıra iç piyasa kullanımının artmasına ek olarak uluslararası piyasalarda ABD mısırının fiyat avantajına sahip olması bu ülkelerin ihracatlarını azaltıcı yönlü etki yapmıştır.

Ukrayna özellikle uluslararası piyasalarda mısır fiyatlarının hızlı artış gösterdiği 2007/2008 PY'ndan itibaren 5 milyon tonun altında olan ihracatını, üretiminin 22 milyon ton ile rekor düzeye ulaştığı 2011/2012 PY'nda 15 milyon tonun üzerine taşımıştır. 2013/2014 PY'nda ise 31 milyon ton olan üretiminin, 20 milyon tonunu ihraç ettiği tahmin edilmektedir. Bu veriler son yıllardaki gelişimle birlikte Ukrayna'nın uluslararası mısır piyasasında önemli bir oyuncu haline geldiğini göstermektedir.

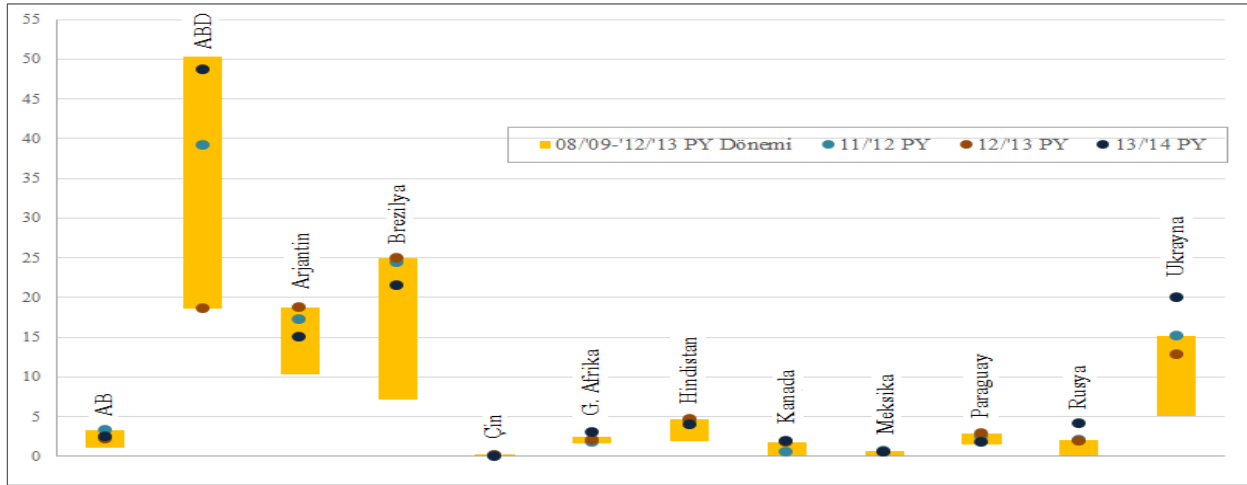
Aynı dönemde Ukrayna'ya benzer şekilde Rusya da ihracat piyasalarında önemli bir gelişim göstermiştir. 2008/2009 PY'ndan önce en yüksek ihracat miktarı 77 bin ton olan ülkenin 2013/2014 PY'nda 4 milyon ton kadar ihracat yaptığı tahmin edilmektedir.

Biyogüvenlik yasalarının ve uygulamalarının da etkisiyle Türkiye'nin son yıllardaki en önemli tedarik kaynağı haline gelen Ukrayna ve Rusya'nın mısır piyasa hareketlerindeki gelişim ülkemiz açısından önemlidir.

Japonya yem ve nişasta bazlı şeker talebinin yüksekliğine karşın 1.000 ton gibi yok denecek kadar düşük düzeyde üretimi olan bir ülkedir. Bu durum, Japonya'nın ihtiyacı olan mısırın tamamını ülke dışından almasına ve en önemli ithalatçı olmasına yol açmaktadır. 2013/2014 PY'nda bu ülkenin 15,5 milyon ton mısır ithalatı yaptığı tahmin edilmektedir. Aynı PY'nda 10 milyon ton ithalat yapan Güney Kore de Japonya gibi ihtiyacının tamamını ithalatla karşılamaktadır.

İthalatta büyük paya sahip olan Meksika ise 22 milyon ton üretim yapmasına rağmen özellikle nişasta bazlı şekerler başta olmak üzere yüksek miktarda endüstriyel kullanımına bağlı olarak 11 milyon tondan fazla ithalat yapmaktadır. AB de yem talebinin yüksekliği nedeniyle ihtiyacı olan mısırın 13 milyon tonunu ithalat yolu ile karşılamaktadır.

Grafik 3. Önemli mısır ihracatçısı ve üreticisi ülkelerin 2008/2009-2013/2014 PY¹ dönemi ihracat miktar aralığı ve son 3 PY ihracatı (milyon ton)

Kaynak: USDA, 2014

1/ 2008/2009-2012/2013 PY arasındaki veriler ile oluşturulan grafik serisi incelenen dönem içerisindeki en düşük ve en yüksek ihracat miktar aralığını göstermektedir.

Fiyat

Fiyatlar 203 \$/ton – 216 \$/ton bandına geriledi

IGC-GOI (International Grains Council – Grains and Oilseeds Index) mısır endeksi 2000/2001 PY’da ortalama 90,8 \$/ton olan fiyatlarda bugüne kadar geçen sürede önemli değişimin olduğunu ortaya koymaktadır (IGC, 2014).

Uluslararası piyasalarda mısır fiyatları 2005/2006 - 2010/2011 PY’ları arasında yüksek değerli dalgalanmalar göstermiştir. Buna göre; 2005/2006’PY’nda 103,9 \$/ton olan fiyat 2006/2007 PY’nda neredeyse %60 oranında artarak 162,7 \$/ton’a, 2007/2008 PY’nda ise %50’ye yakın oranda artarak 236,4 \$/tona ulaşmıştır. IGC-GOI endeksi de bu gelişime paralel olarak 92-108 puan bandından 123-292 puan bandına yükselmiştir (Grafik 4, Grafik 5).

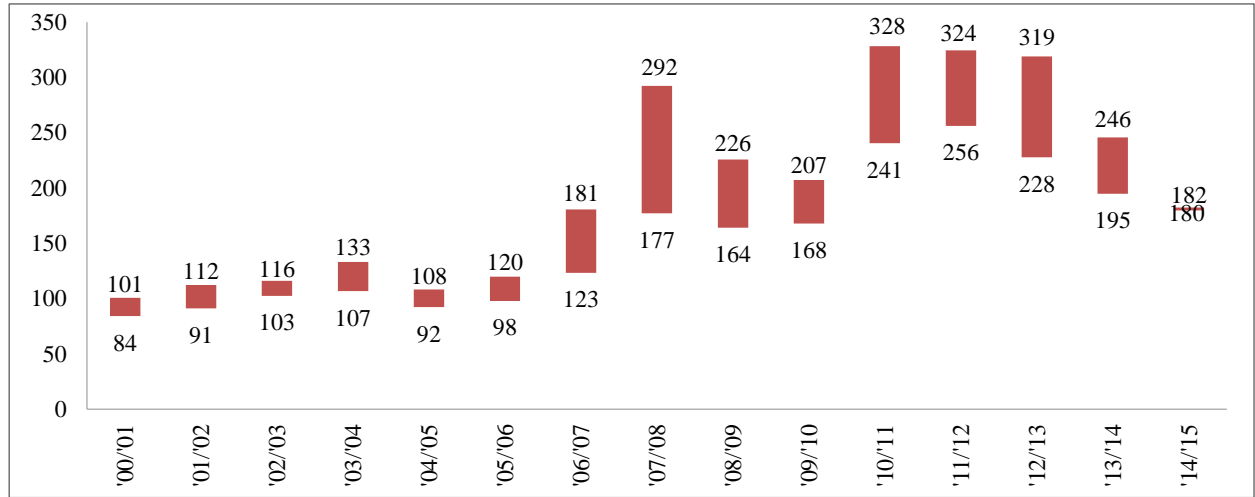
2008/2009 PY ile birlikte üretim artışı fiyatları da azalma trendine yönlendirmiş ve 158–172 \$/ton bandına kadar geriletmiştir. 2009/2010 PY’nda ise düşük düzeyli artan fiyatlar, 2010/2011 PY’nda 277–290 \$/ton aralığına kadar yükselmiştir. Bu gelişim IGC-GOI endeksini de 330 puana kadar yaklaştırmış

ve 2012/2013 PY’nda da endeks bu yüksek seviyesini korumuştur.

2006’da ABD’de etanol talebinin yüksek miktarda artış göstermesine bağlı olarak ihracatın kısıtlanması, 2010’da ise küresel ekonomik kriz ve kuraklık gibi faktörler bu sıçramaların temel nedenleri olmuştur. 2012’de de bazı ülkelerde yüksek miktarda artışlara rağmen ABD’nin azalan üretim ile ihracatına bağlı olarak gerileyen küresel arz fiyatları yukarı yönlü hareket ederek GOI endeksinin çok yüksek düzeylere ulaşmasını sağlamıştır.

Yüksek dalgalanma etkisinin olduğu dönemlerde endeksin en düşük ve en yüksek puanları arasındaki farkın da büyük olması dikkat çekicidir. Bu, fiyatların yüksek seviyelere ulaşması ile birlikte dalgalanma etkisinin de önemli derecede arttığını ortaya koymaktadır.

Dalgalanmalar PY içerisinde de aylar itibarıyla farklılaşmaktadır. Buna göre, dalgalanma etkisinin en yüksek seviyesine ulaştığı aylar Aralık-Şubat arasındaki dönemdir. Bu dönemde küresel talebin büyük bölümüne sahip olan kuzey yarım kürede yurtiçi üretim kaynaklı arzın azalması, buna bağlı olarak da birçok ülkede ithalat talebinin artmasının bu duruma neden olduğu söylenebilir.

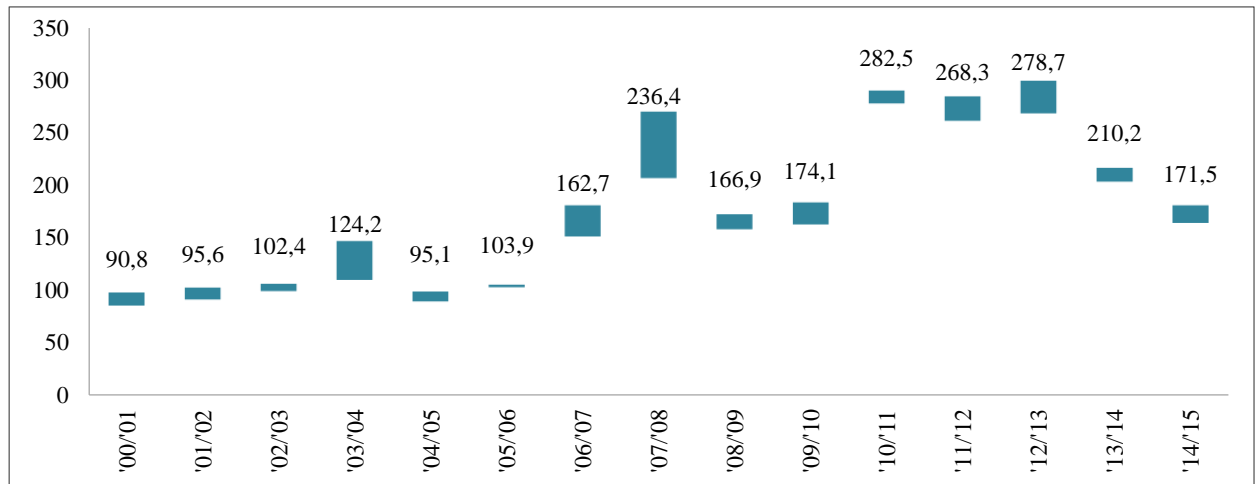
Grafik 4. IGC-GOI mısır endeksi değişim aralığı ^{1/} (2000 Ocak = 100)

Kaynak: Ek tablo 6

1/ 2014/2015 PY verileri iki aylıktır

2013/2014 PY'nda ABD başta olmak üzere rekor düzeye ulaşan üretimle birlikte uluslararası piyasada ortalama fiyat 182-236 \$/tona kadar gerilemiştir. Bu

seviyedeki fiyatlar, endeksi de hızlı bir şekilde düşürerek 195-246 puan aralığında oluşmasını sağlamıştır.

Grafik 5. Uluslararası mısır fiyat aralığı ve ortalama fiyatları (\$/ton) ^{1/2}

Kaynak: Ek tablo 5

1/ 2014/2015 PY verileri iki aylıktır

2/ ABD, Brezilya, Arjantin, Ukrayna ve Karadeniz bölgesi ihracat fiyatları ortalamasıdır

Stoklar

Artan üretim yılsonu stoklarını 173 milyon tona taşıdı

2013/2014 PY'nda küresel mısır stokları 173 milyon ton ile o güne kadarki en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Üretim artışı bunun en

önemli etkeni iken Çin 77,4 milyon ton ile en yüksek miktarda stoğa sahiptir. En büyük üretici ABD ise 31,4 milyon'luk stok miktarı ile Çin'i takip etmektedir.

Artan stok miktarı stok kullanım oranını %14'e yükseltmiştir. Bu oran en yüksek olduğu ülkeler Çin, G. Afrika, Brezilya ve net ithalatçı olan G. Kore'dir.

DÜNYADA ÖNGÖRÜ 2014/2015

2013/2014 PY'nda dünya mısır üretiminin 963 milyon ton ile yeni bir rekor miktara ulaşması beklenmektedir. Özellikle gelişen ülkelerdeki et tüketiminin artışıyla yemlik mısır piyasasında talep artışının yaşanmasının yanı sıra nişasta ve biyoyakıt talebinin de artmasıyla birlikte kullanım miktarının 1,2 milyar tonun üzerine ulaşması beklenmektedir. Diğer yandan, uluslararası piyasalardaki fiyat seviyesinin gerileyeceği hatta 2010'un dahi altına düşebileceği öngörülmektedir.

Üretim

Dünya mısır üretiminin 2014/2015 PY'nda 991 milyon tona yükselmesi beklenmektedir. Bir önceki PY'ndan sadece 2 milyon ton kadar fazla olan bu miktar, 2013/2014 PY ile birlikte başlayan rekor üretim seviyesinin korunduğunu göstermektedir.

ABD'de düşük fiyat seviyesi nedeniyle ekim alanlarının bir miktar azaldığı ancak 9,97 ton/ha olan verimin 10,93 ton/ha'a çıkmasıyla birlikte üretimin de 367,7 milyon tona yükseldiği tahmin edilmektedir (USDA, 2014).

Çin'de yem talebinin büyümesi ile birlikte üretimin 217 milyon ton olması beklenmektedir (FAO, 2014a; USDA, 2014). Bu rakam bir önceki dönemden 1,5 milyon ton daha azdır ve bunda azalan verimin etkisi önemlidir. Ancak azalma miktarının çok düşük olması ülkenin mısır piyasasındaki konumunu ya da küresel üretimi etkileyecek düzeyde değildir.

AB'de özellikle Fransa, Polonya ve Romanya'da çok düşük büyüklükte de olsa ekim alanı azalmasına ve İspanya'daki olumsuzluklara (iklim vb.) karşın birlik genelinde özellikle olağandışı olmayan yaz yağmurlarının ve doğu bölgelerde yüksek sıcaklık koşullarının artırdığı verimin, üretimi 1,1 milyon ton artırarak 71 milyon ile AB için rekor düzeyde olmasını sağlayacağı öngörülmektedir (USDA, 2014; EC, 2014).

Brezilya'da gelir açısından soyanın daha avantajlı olması nedeniyle birinci ürün mısır ekim alanlarında azalma olduğu bunun da ikinci ürün mısırdaki verim artışına rağmen, üretimi 2013/2014'e göre 4 milyon ton azaltarak 75 milyon tona geriletildiği tahmin edilmektedir. Arjantin'de ise yüksek maliyet,

düşük ihracat fiyatı ve yüksek vergiler, sınırlı iç piyasa koşulları gibi faktörlerle üretimin 2 milyon ton düşerek 23 milyon ton olması beklenmektedir.

Ukrayna'da özellikle ithal hibrit tohum ve diğer girdilerden kaynaklanan artan maliyetler, ekonomik ve siyasi kriz gibi olumsuz etkilere ek olarak yetersiz yağışlarla azalan verime bağlı olarak üretimin 6 milyon ton azalarak 25 milyon tona gerilemesi beklenmektedir. Tüm bu olumsuzluklara karşın 2014/2015 PY için tahmin edilen miktar, ülkenin bugüne kadarki en yüksek ikinci en iyi üretim seviyesine ulaşacağını göstermektedir.

Ayrıca, ülkelere göre farklılıklar olmak üzere toplam üretimin değişmeyeceği, toplam arzın da 173 milyon tonluk rekor düzeydeki başlangıç stoklarının da etkisiyle 1,2 milyar tondan 1,3 milyar tona çıkacağı öngörülmektedir.

Kullanım

Kullanımda özellikle Çin ve Brezilya başta olmak üzere yem ve hayvansal protein kaynağı olarak et talebinin artması sonucu mısır talebinin artacağı, 2013'de azalma eğilimi gösteren fiyatların da mısır alternatifi yem hammaddelerinin kullanımını sınırlayabileceği ve aksi bir durum olmadıkça rekabetin mısır lehine olacağı beklenmektedir.

ABD'de 2013/2014'de 130 milyon ton olan etanol amaçlı kullanımın 2014/2015'de de değişmeyeceği, yem üretimi amaçlı kullanımın ise 6 milyon tonluk artışla birlikte 137 milyon ton olacağı beklenmektedir (FAO, 2014a; USDA, 2014).

Ticaret

Dünya mısır ticaret hacminin 11,5 milyon tonu ithalat 15 milyon tonu da ihracat kaynaklı olmak üzere 26-27 milyon ton daralması beklenmektedir.

AB'deki mısır üretim artışına ve yemlik buğday fiyatlarındaki gerilemeye bağlı olarak mısır ithalat talebinin 16 milyon tondan, 7 milyon tona gerilemesinin bu daralmadaki en önemli etken olduğu belirtilmektedir (FAO, 2014a; USDA, 2014).

Ülkelere göre farklılık göstermekle birlikte ABD, Ukrayna, Brezilya, Arjantin'deki talep artışı ve üretim azalmasına bağlı ihracat miktarında düşüş tahminleri de bu daralma etkisini desteklemektedir.

Japonya, Güney Kore ve Meksika gibi ithalatı çok yüksek miktarlı olan ülkeler önemli değişiklikler olmaksızın bu konularını korurken, İran ve Mısır'da uluslararası piyasalara erişimin de kolaylaşması ile birlikte yem amaçlı kullanımın artması sonucu ithalatın artma eğiliminde olduğu belirtilmektedir.

Fiyat

2013/2014 PY'nda başlayan uluslararası piyasalardaki fiyat gerilemesi etkisinin, yüksek üretim miktarına bağlı etkenlerle birlikte mısır fiyatlarında da devam edeceği beklenmektedir. 2014/2015 PY'nın başlangıcında oluşan fiyatların yanı sıra vadeli işlem borsalarında mısır fiyatları için referans olarak kabul edilen CBOT (Chicago Board of Trade) kotasyonlarındaki fiyat seviyeleri de bunu desteklemektedir. Örneğin, CBOT'da 27 Ağustos 2014 tarihli Temmuz 2015 kotasyonlarında oluşan fiyat 155 \$/ton iken, 24 Eylül 2014'de 141 \$/ton olmuştur (FAO, 2014a).

Bununla birlikte, OECD-FAO tahminlerine göre 2015 sonrasında fiyatlarda düzeltme etkisiyle birlikte bir miktar artış olabileceği, ancak bu artışın çok yüksek oranlarda olmayacağı belirtilmektedir (OECD, 2014).

Stok

Talep artışına karşın yüksek üretim ve daralan ticaret hacminin küresel mısır yılsonu stoklarını rekor seviye olan 190 milyon tonun üzerine çıkaracağı öngörülmektedir. Bu stok miktarının 150 milyon ton kadarı 3 ülkede oluşacaktır. Bunlar 77 milyon ton ile Çin, 53 milyon ton ile ABD ve 17 milyon ton ile de Brezilya'dır.

TÜRKİYE'DE DURUM

Yem sanayi başta olmak üzere nişasta bazlı şekerler ile gıda sektöründe ve diğer sektörlerde çeşitli kullanım alanına sahip olan mısır, son yıllarda alternatif kullanım alanı olarak biyoyakıt üretiminin yanı sıra üretim miktarındaki artış ve ekim alanlarındaki coğrafi değişim ile de gündeme gelmektedir. 2013/2014 PY'nda mısır üretimi, 6 milyon tona yaklaşmıştır. Tüketicinin ise 6,5-7 milyon ton olduğu tahmin edilmektedir. Çok yüksek seviyedeki üretime karşın tüketim kaynaklı oluşan arz açığı ithalatla karşılanırken, biyogüvenlik uygulamaları ve ticaret kolaylıkları ithalat yapılan ülkeleri değiştirmiştir. Uluslararası fiyatlarla yurtiçi fiyatlar arasındaki makasta da daralma olmuştur.

Türkiye'de mısır üretiminde 2000 sonrası dönemde oldukça önemli değişim olmuştur. Bu değişimde etkili olan faktörler şunlardır;

- Hibrit tohumların kullanımı,
- Bölgeye uygun tohum çeşitlerinin kullanımı
- Yetiştirme tekniklerinin gelişmesi,
- Etlik piliç (broiler) yemi üretimi başta olmak üzere yem sanayi talebindeki artış,
- İkinci ürün üretiminin artması,
- Pamuğa alternatif olarak mısır ekiminin artması,
- GAP alanında ve Ege Bölgesi'nde ekim alanı artışı,
- Dünya piyasalarında artan mısır fiyatlarının yurtiçi fiyatlara da yansımaları,
- Prim ve gübre, mazot gibi desteklerle üretimin özendirilmesi,
- 2007 yılı haricinde dönemin genelinde iklimsel faktörlerin üretimi olumlu yönde etkilemesi.

Ekim alanı ve verim

Ekim alanları 660 bin ha'a ulaştı

Verim, 894 kg/da

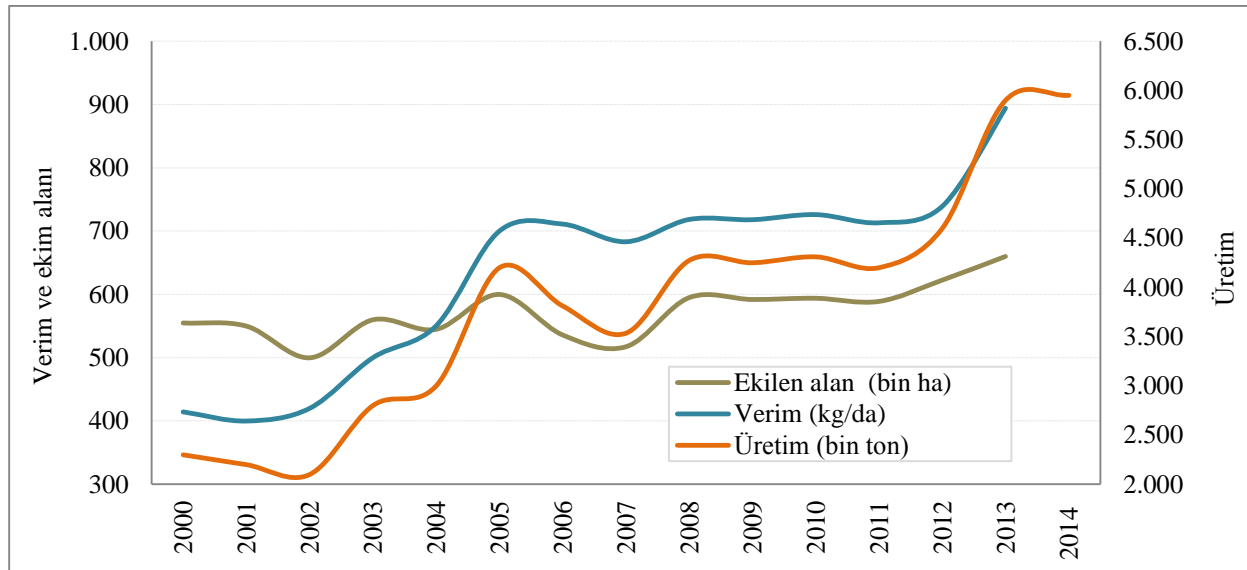
Mısır ekim alanları 2007 kuraklığındaki hızlı düşüşün ardından, 2012'ye kadar olan dönemde neredeyse hiç değişmeyerek 589-595 bin ha aralığında hareket etmiştir. Sonrasında üst üste iki yılda gerçekleşen artışlarla ekim alanı büyüklüğü 2012'de 623 bin ha'a, 2013'de ise

660 bin ha'a yükselmiştir (Grafik 6). Bu alan büyüklüğü ile mısır 1950'li ve 1960'lı yıllarda sahip olduğu 700 bin ha'lık ekim alanı büyüklüğüne biraz daha yaklaşmıştır.

Mısır verimi de ekim alanına benzer şekilde son yıllarda hızlanan artış sonucu 2013'de 894 kg/da ile bugüne kadarki en yüksek seviyesine gelmiştir (Tablo 3). Ekim alanlarında 1950-1960'lardaki büyüklüklere yaklaşılmakla birlikte günümüzde dekar başına bu yılların 7 katı miktarda ürün alınabilmektedir.

2000'li yılların ilk yarısındaki 400 kg/da'lık verimin 900 kg/da'a kadar ulaşmış olması oldukça önemlidir. Bu değişim, özellikle 2000'li yılların ikinci yarısında artan talebe bağlı olarak ortaya çıkan pazar büyümesinin yanı sıra dönemsel etkilerle pamuğa alternatif olarak daha yüksek gelire sahip olması, yüksek fiyat, destekleme ve sulama alanlarının genişlemesi gibi faktörlerle oluşan ekim alanlarındaki artışların yüksek verimli bölgelerde yoğunlaşması ile oluşmuştur. Düşük verim seviyesine sahip Karadeniz bölgesinde mısır ekiminin azalırken, 700-800 kg/da'a kadar çıkabilen yüksek verime sahip Ege, Güneydoğu Anadolu ve Batı Anadolu'da artmış olması da bunların sonucudur. Ekim alanı ve verimdeki gelişim sözü edilen bu sürecin halen devam ettiğini de göstermektedir.

Ekim alanı ve verim açısından bölgesel bazlı değişimler incelendiğinde, İç Anadolu'da ekim alanlarının özellikle Konya ve Karaman'da büyük artış gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Örneğin, Konya'da 2005'de 103 bin ha olan mısır ekim alanı 2013'de bir önceki yıla göre bir miktar azalmakla birlikte 353 bin ha'a

Grafik 6. Türkiye mısır ekim alanı, üretimi¹ ve verimi

Kaynak: Ek Tablo 7

1/ 2014 verisi TÜİK 2. tahminidir

ulaşmıştır. Bu hızlı artışta Ereğli başta olmak üzere süt işletmesi yatırımlarına bağlı yem ve diğer mısır işleme sanayinin gelişimi ile desteklerin etkisi önemlidir. Yine mısırın münavebe bitkisi olarak kullanılması da diğer önemli bir faktördür (UHK, 2012).

İzmir, Manisa, Aydın başta olmak üzere Ege'de ve Mardin, Ş. Urfa, Diyarbakır başta olmak üzere de Güneydoğu Anadolu'da mısırın pamuk alternatifi (son birkaç yılda etkisi azalmakla birlikte) olarak ekiminin artmasının yanı sıra özellikle Güneydoğu Anadolu'da sulanabilen tarım alanlarının artışı bu iki bölgede mısır ekim alanlarını genişletmiştir. Her iki bölgede ekim alanlarını artıran faktörler benzer olmakla birlikte Güneydoğu Anadolu'da ikinci ürün, Ege'de ise birinci ürün üretiminin öne çıkması farklılıklarını oluşturmaktadır. Güneydoğu Anadolu'da hızlı gelişime rağmen üreticilerin bölgeye uygun çeşitlerin ekimi konusunda halen yeterli bilgi, tecrübeye sahip olmaması önemli bir sorundur.

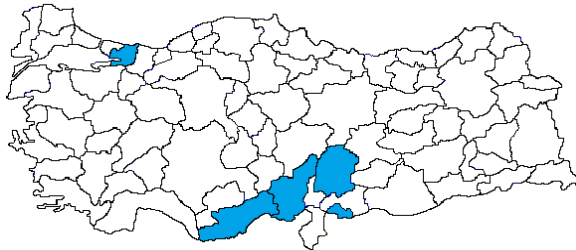
Ege bölgesinde dane mısır ekiminin yanı sıra özellikle süt hayvancılığının gelişmiş olmasına bağlı olarak silajlık mısır da geniş alanlarda ekilmektedir. 2012'de olduğu gibi et, süt fiyatlarının ve desteklerin de etkisi artan hayvansal üretim yatırımları ile birlikte silaj ihtiyacının artması, üreticilerin önemli bir

bölümünün dane mısırdan silajlık mısıra yönelmesini sağlamıştır. Ayrıca bitki gelişimindeki sorunlara bağlı olarak mısır verim düşüşü riskinin olduğu dönemlerde de üreticiler dane mısır amaçlı ekim alanlarında kolaylıkla silajlık mısıra yönelebilmektedirler. Bu durum da bölgede zaman zaman etkili olabilmekte ve dane mısır üretiminde azaltıcı etki yapabilmektedir.

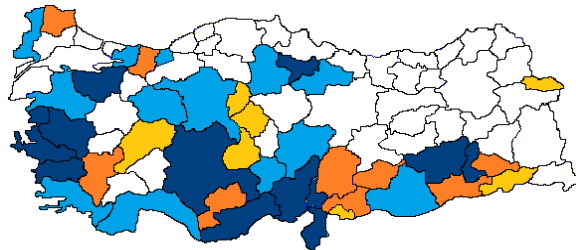
Merkezinde yer alan Adana ve Mersin ile geleneksel mısır üretim bölgesi olan Çukurova'da ekim alanlarında 2012 öncesindeki birkaç yılda görülen daralma dikkat çekicidir. Bu azalma, büyük oranda soya ve pamuğa verilen yüksek primler nedeniyle üreticilerin özellikle ikinci ürün olarak bunların ekimine yönelmesinden kaynaklanmaktadır. Havadan mücadelenin yasaklanmış olması da zararlılarla mücadeleyi zorlaştırdığından verim kayıplarına neden olması ile de bölgedeki ekim alanlarında daralmalar olmuştur (USDA, 2014; UHK, 2012). Dönemsel olarak benzer gelişimler Aydın başta olmak üzere pamuk lehine Ege'de de görülmüştür.

2013'de en büyük ekim alanına sahip iller arasında ilk sıralarda yer alan Adana'da mısır ekim alanlarındaki artışa karşın pamuk ekim alanındaki azalma bu gelişime aykırı bir durum olmakla birlikte mısır ve pamuk arasındaki

ekim alanı rekabetini ve bir üründen diğerine geçiş hızını ortaya koyması bakımından bir gösterge olabilir. Yine 2013'de Çukurova'da bazı buğday alanlarının da mısıra kayması bölgedeki ekim alanı genişlemesine katkı sağlamıştır. 2013'de Adana'da mısır lehine olan alan genişlemesi Aydın'da da olmuş fakat aynı yılda pamuk ekim alanı da artmıştır. Bu da bölgede iki ürünün birden başka ürünlerin alanına girdiğini göstermektedir.

2000

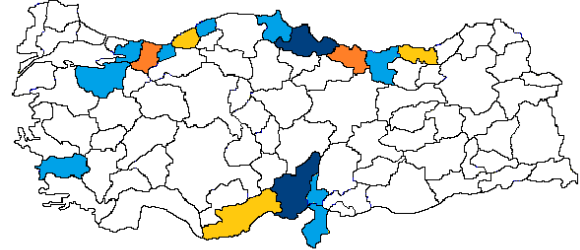
2013

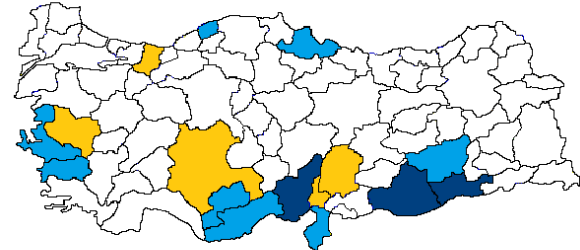
Kaynak: TÜİK, 2014'den elde edilen verilerle oluşturulmuştur
Harita 1. 500 kg/da'dan fazla verime sahip iller

Çukurova'da son birkaç yılda nem, çok yüksek sıcaklıklar ve hastalık, zararlılardan dolayı ekim zamanının gecikmesinin yanı sıra özellikle ikinci üründe oluşan verim kayıpları da hem ekim alanını hem de üretimi etkilemiştir. Diğer yandan, buğdayın ardından 2. ürün mısır ekim alanlarını da daraltmıştır. Buğdaya alternatif olarak yüksek prime sahip ve sözleşmeli ekimi yapılan ayçiçeği ekim alanları ise genişlemiştir (USDA, 2013, UHK, 2012). Pamuk ya da diğer alternatif ürünlerdeki destekleme stratejisinin mevcut hali ile devam etmesinin ve pazarın bu ürünler lehine

gelişmesinin yanı sıra üretim koşullarında yaşanan sorunların devamı halinde, Çukurova'da 2. ürün ekiminin önümüzdeki dönemde de azalabileceği belirtilmektedir. Ancak bu azalmalara rağmen bölge, hinterlandında bulunan Hatay, Osmaniye ve K.Maraş ile birlikte halen en önemli mısır üretim bölgesidir.

2000

2013

Kaynak: TÜİK, 2014'den elde edilen verilerle oluşturulmuştur
Harita 2. 100 bin da'dan fazla ekim alanına sahip iller

Marmara, özellikle İstanbul ve Bursa merkezli nişasta bazlı şeker sanayi ve yem sanayinin talebine bağlı olarak önemli bir mısır ekim bölgesidir. Bölgede mısır ekim alanlarının en fazla olduğu iller Sakarya ve Bursa'dır. Bursa'da sözü edilen dönemde ekim alanlarında çok büyük değişim olmazken verim %11 artmıştır.

Sakarya'da ekim alanı açısından mısır ile şekerpancarı rakip gibi görünmekle birlikte mısır, veriminin yüksekliğinin yanı sıra üretim ve pazar olanakları açısından sahip olduğu avantajlar nedeniyle üreticiler tarafından tercih edilmektedir (USDA, 2013). Bölgede mısır ekim alanlarında dikkat çeken diğer bir durum da 2008'e göre 2013'de ekim alanlarının 42 bin

ha'dan, 36 bin ha'a gerilemiş olmasıdır ki bundaki en önemli etkenin, üreticilerin gelişen hayvancılığa bağlı olarak dane mısır yerine silajlık mısıra yönelmiş olmaları olduğu tahmin edilmektedir. İldeki silajlık mısır alanının 10 bin ha'dan 16 bin ha'a çıkmış olması bunu desteklemektedir. Sakarya'da mısır verimi ise 665 kg/da'dan 972 kg/da'a çıkmıştır ve ekim alanı dezavantajına rağmen üretimi artırmıştır.

Üretim

2013'de üretimde 1,3 milyon tonluk artış ve yeni bir rekor: 5,9 milyon ton

Arz tahmini 7 milyon ton

2005/2006 - 2012/2013 PY döneminde ekim alanı ve verimdeki yatay seyir 2007/2008 kuraklığı dışında üretimi 4,2 milyon ton civarında tutmuştur. 2012/2013'de alanda ve verimdeki hafif artışlar üretimi 4,6 milyon ton seviyesine çıkarırken, 2013/2014 5,9 milyon ton ile mısır için yeni bir rekor üretim seviyesine ulaşılan PY olmuştur (Tablo 3). Sadece 1 PY içerisinde üretimin 1,3 milyon ton gibi çok yüksek miktarda artmasında son iki PY içerisinde %25'in üzerinde artış gösteren verim ve yine aynı dönemde %12 artan ekim alanın katkısı oldukça önemlidir.

Üretimdeki gelişime paralel olarak 2012/2013 öncesinde 5 milyon tonun altında gerçekleşen mısır arzı da 6 milyon tonu aşmıştır. 2013/2014'de ise arzın üretime paralel yeni bir rekorla birlikte 7 milyon tona yaklaştığı tahmin edilmektedir.

Son birkaç yılda yoğunlaşan üretim miktarı artışında üretimin teknik yönü bazı etkenlerinin yanı sıra pazar yönlü bazı etkenlerin payı bulunmaktadır. Özellikle 2013/2014'de ülke genelinde iklim faktörlerinin mısır tarımını kolaylaştırması ve verimi olumlu yönde etkilemesinin yanı sıra Güneydoğu Anadolu'da artan sulama imkanları üretimin teknik yönlü etkenlerinin başında gelmektedir.

Mısır üretim artışı hızını artıran pazar yönlü en önemli iki etken ise şunlar olmuştur:

- Yurtiçi pazardaki artışlara ek olarak Rusya ve Ortadoğu ülkeleri başta olmak üzere bölgesel pazarlar ile Uzakdoğu ülkelerine kadar genişleyen tavuk ve yumurta ihracatının kanatlı sektörünün yemlik mısır kullanımını artırması, bununla birlikte kırmızı et başta olmak üzere diğer hayvansal ürünlerin üretimindeki artışa paralel yem talep artışı,

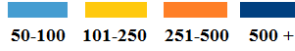
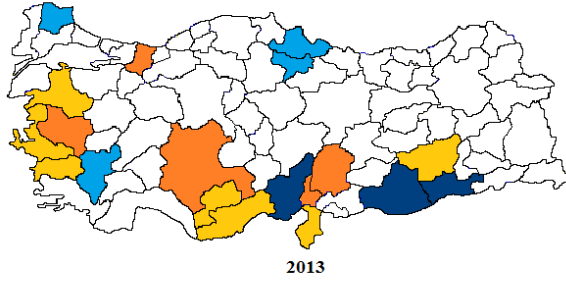
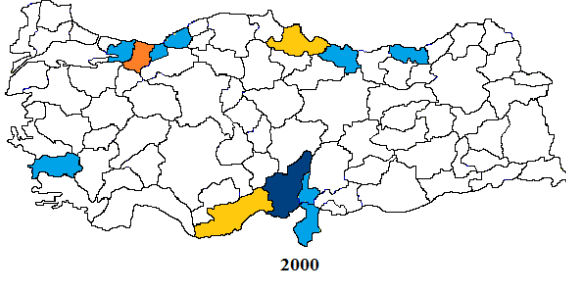
- Mardin, Gaziantep ve Tekirdağ'da kurulan tesislerle birlikte nişasta ve NBS üretim tesislerinin sayısının artması ve bunların buldukları bölgelerde mısıra pazar yaratması ve üretimi özendirilmesi.

Üreticinin ürün tercihinde ilk baktığı kriterler olan fiyat ve karlılık açısından da mısır önemli avantajlar sağlamaktadır. Bu da üretimi etkileyen bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır.

Mısır üretiminin coğrafi dağılımında, 2000'li yılların ikinci yarısında hızlanan değişim süreci halen devam etmektedir. Buna göre, mısır üretimi Çukurova'daki ağırlığını korumakla birlikte Ege, Batı Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'da yaygınlaşmaktadır. Mısır üretiminin bölgesel dağılımında farklı etkenlere bağlı gelişimler görülmektedir. Bunlar aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

Karadeniz bölgesi 2000 yılında 500 bin ton üretime sahipken bu rakam 2013/2014'de 240 bin tona gerilemiş ve Çarşamba Ovası başta olmak üzere belirli alt bölgelere çekilmiştir. Bölgenin üretimindeki bu azalmanın nedenleri olarak sebze ve meyve üretimindeki artışa bağlı mısır alanlarının daralması, yerel çeşitlerle ve sulama olmaksızın yapılan üretimin verimsizliği, kurutma ve işleme tesislerinin yetersizliği gibi nedenler belirtilmektedir (UHK, 2012).

Akdeniz geleneksel mısır üretim bölgesidir ve halen en önemlisi olma konumunu da korumaktadır. Bölgede özellikle de Adana'da mısır üretiminin gelişmesinde, 1980'li yıllarda yürütülen ikinci ürün mısır projesinin katkısı oldukça önemlidir. Diğer yandan, Türkiye'nin yüksek kapasiteli nişasta ve NBS fabrikalarının önemli bir bölümünün yanı sıra mısır özü yağı üretim tesislerinin bulunması, diğer bölgelerde bulunan yem vb. mısır işleme tesisleri için tedarik merkezi olması gibi faktörler de

Kaynak: TÜİK, 2014'den elde edilen verilerle oluşturulmuştur

Harita 3. 50 bin tondan fazla üretime sahip iller

bölgenin mısır üretimini geliştiren etkenler olmuştur.

Yukarıda açıklandığı şekilde 1980'lerde başlayan süreçle birlikte Akdeniz'de artan üretim 2005/2006 PY'nda 2 milyon tona kadar ulaşmışken, 2012/2013 PY'nda yaklaşık 1,5 milyon ton olmuştur. Üretimde görülen bu gerilemenin nedenleri şunlardır:

- Pamuk ve soya başta olmak üzere yağlı tohumlara verilen desteklerdeki artış,
- Ayçiçeğinde olduğu gibi yağlı tohumlarda alıcı garantili sözleşmeli üretim modeli, İkinci üretimde görülen azalma; bölgede son yıllarda yaşanan iklim kaynaklı sorunlar (aşırı sıcak vb.) ile hastalık ve zararlılar üreticileri ikinci ürün mısır üretiminden vazgeçmeye yönlendirmesi,
- Aşırı sulama ve girdi kullanımı ile hastalık ve zararlılara uygun ortam oluşturulması, taban suyu seviyesinin yükselmesi,
- Münavebe sisteminin uygulanmaması,
- Anız yakımı vb. (UHK, 2012).

Tablo 3. Türkiye mısır denge tablosu (bin ton)

Piyasa yılı	'10/'11	'11/'12	'12/'13	'13/'14	'14/'15 (Tahmin)
Ekilen alan (bin ha)	594,0	589,0	622,6	660,0	
Üretim	4.310,0	4.200,0	4.600,0	5.900,0	5.950,0
Üretim kayıpları	129,3	126,0	138,0		
Verim	726,0	713,0	739,0	894,0	
Arz (Kullanım)	4.566,2	4.830,1	6.006,5		
Kullanılabilir üretim	4.180,7	4.074,0	4.462,0		
İthalat	385,5	756,1	1.544,5		
Yurt içi kullanım	5.253,4	5.112,5	5.757,4		
Tüketim	1.263,2	1.217,4	1.439,9		
Tohumluk kullanım	14,9	14,7	15,6		
Yemlik kullanım	3.745,9	3.650,3	3.998,0		
Endüstriyel kullanım	104,1	164,0	170,2		
Kayıplar	125,4	122,2	133,9		
İhracat	212,3	275,0	285,8		
Stok değişimi	-899,6	-557,4	-36,7		
Kişi başına tüketim (kg)	17,1	16,3	19,0		
Yeterlilik derecesi (%)	79,6	79,7	77,5		

Kaynak: Ek tablo 8

2013/2014 PY'da ise bölgenin üretimi bir önceki PY'na göre %12 artan ekim alanı ve %24 artan verimle birlikte hızlı bir artış göstererek %2 milyon tonu aşmıştır. Ekim alanındaki artış büyük oranda bölgedeki pamuk alanlarının 137 bin ha azalmasından kaynaklanmıştır. Yine aynı dönemde ayçiçeği ekim alanlarındaki yaklaşık 40 bin ha'lık azalma da mısır ekim alanlarındaki genişlemeyi desteklemiştir.

Bölgede mısır üretimi Adana ve Mersin başta olmak üzere Doğu Akdeniz'de yoğunlaşmaktadır. 2012/2013 PY'nda Adana'da 682,5 bin ton mısır üretimi yapılmışken, Mersin'de 148,5 bin ton üretim yapılmıştır. Adana'nın 2005/2006 PY'ndaki üretiminin 1 milyon tonun üzerinde, Mersin'in üretiminin de 348 bin ton olduğu dikkate alındığında, yukarıda sözü edilen faktörlerin bölgedeki mısır tarımına etkileri daha net olarak ortaya çıkmaktadır.

Osmaniye, K.Maraş ve Hatay'daki üretim artışı bu azalmaları bölge düzeyinde bir miktar geri alsada bölge genelindeki trendi düzeltme etkisi yetersiz kalmıştır.

2013/2014 PY'nda ise 2012/2013'e göre ekim alanının yanı sıra 159–343 kg/da aralığında artan verime bağlı olarak mısır üretimi Adana'da 915 bin tona, Mersin'de 217 bin tona, Hatay'da 214 bin tona, Kahramanmaraş'ta ise 292 bin tona çıkartmıştır (TÜİK, 2014). Bu da 2012/2013'deki olumsuz gelişimin 2013/2014'de tersine döndüğünü göstermektedir.

Marmara bölgesi 2012/2013 PY'nda %56'sı (328 bin ton) Sakarya'da ve %18'i (105 bin ton) de Bursa'da olmak üzere toplam 581 bin ton mısır üretimine sahiptir. Bu illerde gıda başta olmak üzere mısır işleme sanayinin gelişmesi üretimi önemli derecede teşvik etmektedir. Ayrıca bölgede bulunan nişasta ve NBS üretim tesisleri ile yine bölgedeki tavukçuluk tesislerinin yoğunluğu, bölgenin tohumluk üretimindeki önemi ve sözleşmeli tarım modeli mısır üretimini artıran diğer etkenler arasındadır. 2013/2014'de bölgenin mısır üretimi, il bazlı dağılım değişmeden 662 bin tona yükselmiştir.

Ege bölgesi Manisa, İzmir ve Aydın'da yoğunlaşan üretimi ile son yıllarda mısır üretiminin en fazla arttığı bölgelerden birisidir. 2000/2001 PY'nda 178 bin ton olan mısır üretimi, 2012/2013'de 595 bin ton, 2013/2014'de ise 228 bin ton birden artarak 823 bin ton olmuştur.

Manisa, 2013/2014 itibarıyla 331 bin tonluk miktarı ile bölgedeki en büyük üretim payına sahip ildir. Manisa'yı, İzmir (212 bin ton) ve Aydın (189 bin ton) takip etmektedir. Bölgedeki mısır üretiminde yem sanayinin ve hayvancılığın etkisi önemlidir. Silajlık mısır üretiminde en önemli bölgenin Ege olması da bu durumu net olarak ortaya koymaktadır. Nitekim, süt başta olmak üzere hayvancılık yatırımlarının fazla ve pazarın geniş olduğu Ege 5,3 milyon ton ile en önemli silajlık mısır üreticisi bölgedir.

Ege'de mısır üretiminde yıldan yıla önemli değişimler olabilmektedir. Bunda pamuk üretimi ile üreticilerin dane mısır ekimi yapmakla birlikte pazar koşullarına göre üretimlerini kolaylıkla silajlık mısıra yönlendirmeleri etkili olabilmektedir.

Batı Anadolu'da mısır üretimi 2005/2006 PY sonrasında çok hızlı artış göstermiştir. Bu PY'nda 98 bin ton üretim söz konusu iken aynı rakam 2012/2013'de 427 bin tona, 2013/2014'de de 490 bin tona yükselmiştir. Konya 2013/2014'de 354 bin ton ile en önemli üretici il iken bunu 133 bin ton ile Karaman izlemektedir. Bölgede hayvancılık kaynaklı etkenlere bağlı olarak silajlık mısır üretiminin yaygınlığının yanı sıra yem sanayinin gelişmiş olması dane mısır üretiminin artışını sağlamaktadır. Bunlarla birlikte, özellikle geçit kuşağı bölgelerde yüksek verimi, hem dane hem de silajlık ürün desteklemeleri ve münavebeye girmesi de üreticileri mısıra yönlendirmiştir. Şekerpancarı üreticilerinin karlılığa bağlı olarak mısıra yönelmesi de bölgedeki etkili diğer bir faktör iken, gelecekte bunun daha da etkin olacağına ilişkin tahminler bulunmaktadır (USDA, 2013).

Güneydoğu Anadolu 2000/2001 PY'ndan bu yana mısır üretiminin 48 bin tondan, 1,6 milyon tona yükselerek en hızlı artışın gerçekleştiği bölge olarak dikkat çekmektedir.

Bölgede sulamaya yeni açılan alanların yanı sıra pamuk alternatifi ekimdeki artış mısır üretimini etkileyen en önemli faktörler olmuştur. İkinci ürün mısır ekiminin bölgede gelişmesi de mısır üretimini önemli derecede artırmıştır.

Tüm bu etkiler özellikle Şanlıurfa ve Mardin’de üretimde sıçrama etkisi yaratmıştır. Buna göre, 2000/2001 PY’nda her iki ilde de 50 bin tonun altında olan üretim, 2005/2006 PY’nda 100 bin tonun üzerine çıkmış, 2013/2014 PY’nda ise Şanlıurfa’da 732 bin ton, Mardin’de de 514 bin ton gibi bazı bölgelerin toplamından bile daha yüksek miktara ulaşmıştır. Üretimdeki bu gelişimi ile bölge ikinci en önemli üretici bölge konumuna gelmiştir.

İkinci ürün mısır üretimi

1980’li yıllarda mısır tarımını yaygınlaştırmak üzere yürütülen projelerle birlikte ikinci ürün üretimi de artmıştır. 2. ürün tarımı Çukurova’da yoğunlaşmış ve uzun yıllar boyunca da bu

şekilde devam etmiştir. Ancak son yıllarda havadan ilaçlamanın yasaklanmasıyla da birlikte yaşanan hastalık, zararlı sorunlarının yanı sıra aşırı sıcak hava koşullarına bağlı olarak ürün oluşumunda karşılaşılan problemler nedeniyle Çukurova’da ikinci ürün ekimi önemli derecede azalmıştır. Ancak yine de bölgede 383 bin tonluk ikinci ürün mısır üretimi vardır ve bölge bu üretimi ile ikinci sıradadır.

Artan sulama olanakları Güneydoğu Anadolu’da ikinci ürün üretimini artırmış ve Çukurova’daki yoğunlaşma bu bölgeye kaymıştır. Bu gelişim, 2013 itibarıyla toplam 1,9 milyon ton olan ikinci ürün mısır üretiminin, 1,3 milyon ton kadarının Güneydoğu Anadolu’da üretilir hale gelmesini sağlamıştır. Diğer yandan, ikinci ürün mısır ekimi bölgenin tamamında değil Şanlıurfa ve Mardin’de yoğun yapılmaktadır. Bu iki ilin toplam ikinci ürün mısır üretim miktarı 1,2 milyon tondur. Ayrıca her iki ilde de toplam mısır üretiminin neredeyse tamamı ikinci üründen oluşmaktadır.

Tablo 4. Üretim çeşidine (1. ve 2. ürün) göre mısır ekim alanı, verimi ve üretimi

	Ekilen alan			Üretim			Verim	
	Alan (bin da)	Pay (%)	Değişim (%)	Miktar (bin ton)	Pay (%)	Değişim (%)	Miktar (kg/da)	Değişim (%)
2011	1. Ürün	3.656	62,1	2.580	61,4		712	
	2. Ürün	2.234	37,9	1.620	38,6		726	
	Toplam	5.890	100,0	4.200	100,0		713	
2012	1. Ürün	4.002	64,3	3.002	65,3	16,4	750	5,3
	2. Ürün	2.224	35,7	1.598	34,7	-1,4	719	-1,0
	Toplam	6.226	100,0	4.600	100,0	9,5	739	3,6
2013	1. Ürün	4.300	65,2	3.998	67,8	33,2	930	24,0
	2. Ürün	2.300	34,8	1.902	32,2	19,0	829	15,3
	Toplam	6.600	100,0	5.900	100,0	28,3	895	21,1

Kaynak: TÜİK, 2014

Bölgede mısır çoğunlukla buğdaydan sonra ekilmekte, mercimek ve pamuk ile birlikte de ekim nöbetinde yer alabilmektedir (UHK, 2012). İkinci ürün veriminin özellikle Mardin’de 900 kg/da’ı aşması mısırın yaygınlaşmasında etkilidir. Buna karşın üreticilerin bölgeye uygun çeşitlerle üretim yapma ve sulama konusundaki tecrübesinin

yetersizliği halen birer sorun olarak durmasıyla birlikte bunların da ortadan kalkmasıyla üretim miktarının gelecekte daha da artması beklenebilir.

Ege bölgesi de ikinci ürün mısır üretiminde önemli potansiyele sahiptir ve bu potansiyel büyük oranda silajlık mısır üretimi ile

değerlendirilmektedir. 2013/2014'de bölgenin ikinci ürün silajlık mısır üretimi büyük bölümü 1,5 milyon tonu İzmir'de olmak üzere 2,9 milyon tondur.

Kullanım

Toplam kullanım 6 milyon tonu aştı

Yemlik kullanım oranı %70

Endüstriyel kullanımda artış beklentisi

2000'lerin başındaki 3 milyon tonlu ve 2003/2004 sonrasındaki 4 milyon tonlu rakamlara göre bugünkü 6 milyon tonu da çok aştığı tahmin edilen mısır kullanımında hem miktar hem de çeşitlilik bazlı önemli değişim gerçekleşmiştir. Son yıllara kadar çoğunlukla yem üretimi ve öztüketim dahil gıda amaçlı kullanılan mısır günümüzde bunlara ek olarak biyoyakıt da dahil olmak üzere çok geniş bir alanda kullanılmaktadır.

2011/2012'deki mısır kullanım miktarı 5,1 milyon ton ile 2010/2011'deki seviyesinin %2,7 altında kalmıştır (Grafik 7). Ancak bu azalma yıldan yıla olabilecek, düşük oranlı bir değişim olarak değerlendirilmektedir ve son yılları dikkate alan artış yönlü genel eğilimi saptırmamaktadır. Yine de azalmanın yem

sanayindeki kullanım miktarından kaynaklandığını belirtmek gereklidir.

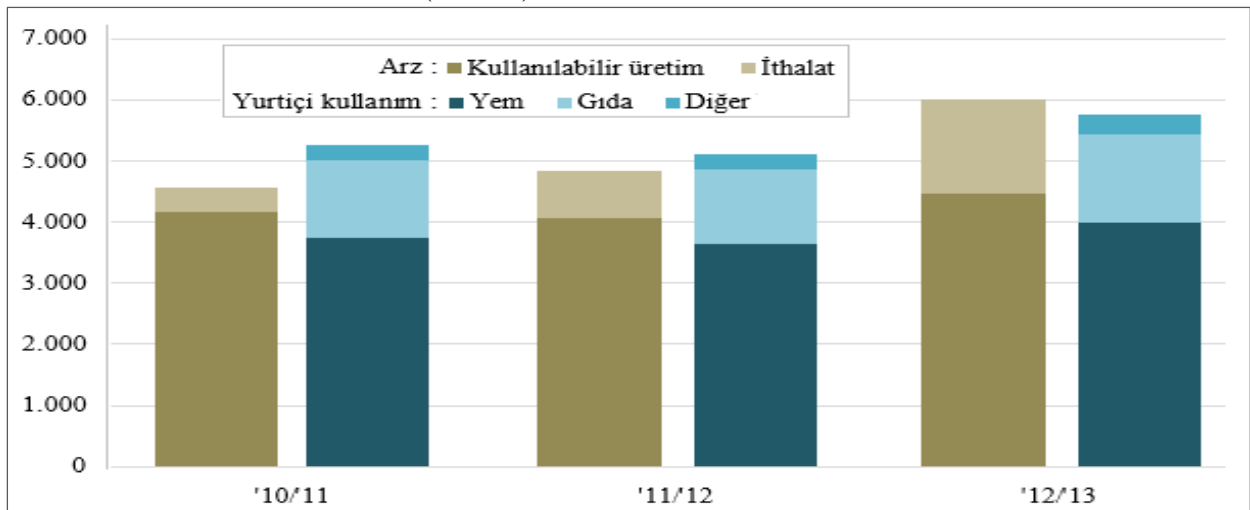
2012/2013 PY'nda önemli bir artışla birlikte 4,5 milyon tonu yem sanayinde olmak üzere 6 milyon tonluk mısır kullanımı gerçekleşmiştir. 2013/2014'de ise bu rakamın 6,5 milyon tona ulaştığı tahmin edilmektedir (Grafik 7).

Yem sanayi %70 ile halen mısırın en önemli kullanım alanıdır. Yem sanayinde kullanılan mısırın yarısı etlik piliç (broiler) yemi üretimindedir. 1/3'ü de yumurta ve damızlık yemi üretiminde kullanılmaktadır. Bu iki veri yem amaçlı mısır kullanımının çok büyük bölümünün kanatlı yemlerinde kullanıldığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla yem sanayinde mısır kullanım miktarını belirleyen faktör de etlik piliç başta olmak üzere kanatlı eti ve yumurta üretiminin seyridir.

Türkiye'de yem sanayi sınırlı mera alanları ve artan büyük ölçekli modern hayvancılık tesisleri nedeniyle her geçen yıl büyümeye devam etmekte, tavuk eti başta olmak üzere hem iç tüketimi hem de ihracatı giderek artmaktadır. Dolayısıyla yem sanayinin mısır ihtiyacı da giderek artmaktadır.

Yem üretiminin aylara göre değişimi sektörün mısır ihtiyacını da belirleyebilmektedir. Örneğin, yaz ayları ile birlikte artan etlik piliç üretimine bağlı olarak hemen öncesindeki

Grafik 7. Mısır arz ve kullanımı (bin ton)

Kaynak: Tablo 3

Nisan-Mayıs aylarında yem üretim miktarı da artmaktadır. Bu durum bazı yıllarda aynı aylara denk gelen gümrük vergisi indirimleri ya da kota açılması gibi dış ticaret uygulamalarına neden olabilmektedir.

Mısırın yem sanayindeki kullanım düzeyini belirleyen faktörlerden bir diğeri de fiyattır. Fiyat tüketim miktarını iki yönlü etkilemektedir. Bunlardan birincisi hammadde olarak mısır ile buğday ya da arpa gibi rakip hammaddeler arasındaki paritedir. Bu parite mısır dışındaki hammaddeler lehine gelişim gösterdiğinde yem üreticileri bu ürünlere olan talebini arttırabilmektedir. Örneğin, mısır fiyatlarının yüksek artışlar gösterdiği 2010 yılında bazı yem üreticileri mısıra alternatif ürün çeşitlerinden buğdaya yönelmişlerdir. Bunun sonucu olarak sektörde beklenenin altında mısır kullanımı gerçekleşmiştir.

Et fiyatları da yem üretimini dolayısıyla da yem sanayindeki mısır kullanım miktarını etkileyebilmektedir. Yine 2010 yılında artan kırmızı et fiyatlarına bağlı olarak tavuk etine dolayısıyla da etlik piliç yemine olan talebin artışı buna örnektir.

Yemlik kullanımın ardından gıda amaçlı kullanım gelmektedir. 2012/2013'de bu alanda kullanılan mısır 1,5 milyon tona yakındır. Gıda amaçlı kullanım nişasta bazlı şeker üretimi, doğrudan tüketim ve mısır özü yağından oluşmaktadır.

Şeker Kurumu verilerine göre 2013 yılında NBŞ başta olmak üzere nişasta sanayinde 950 bin ton mısır kullanıldığı tahmin edilmektedir. Aynı yıldaki NBŞ üretimi de 547 bin tondur (Şeker Kurumu, 2014). Toplam NBŞ üretim kapasitesinin 1,2 milyon tonun üzerinde olduğu göz önüne alındığında üretim kapasitesinin ancak yarısının kullanılabilirdiğini göstermektedir. NBŞ üretiminin Şeker Yasası kapsamında yurtiçi satış miktarı açısından kotalandırılıyor olması daha fazla üretim yapılmasını engelleyen ve kapasite kullanım oranını aşağı çeken bir etken olarak görülmektedir.

Gıda sanayinde mısır kullanımının olduğu diğer bir alan da mısır özü yağı üretimidir. Ülkemizde mısır yağlı tohum olmamasına karşın sağlıklı beslenme ve bitkisel yağ açığının fazlalığı gibi

nedenlerle yağ sanayinde de kullanılmaktadır. 2013 yılı itibarıyla 61 bin tonu iç tüketim olmak üzere 91 bin ton mısır yağı kullanılmıştır (BYSD, 2014). Bu miktar toplam bitkisel yağ tüketiminin %3,5'i kadardır.

Doğrudan tüketimde özellikle Karadeniz'de yoğunlaşan ancak son yıllarda bu tip tüketimde de azalma eğiliminin başladığı belirtilen mısır unu vb. kullanım söz konusudur. Bu alanda kullanılan mısırın da 300 bin ton olduğu tahmin edilmektedir (TMO, 2014).

Gıda amaçlı kullanım açısından giderek yaygınlaşan başka mısır ürünleri de bulunmaktadır. Ancak bu ürünlere ilişkin veriler oldukça yetersizdir. Bu ürünlerin en önemlileri kahvaltılık mısır ürünleri (mısır gevreği vb.) ile konserve ve taze mısırdır (tatlı mısır konservesi ve bardakta mısır vb.). Bu ürünlerin bir bölümünün ithalat kaynaklı olması, artış eğilimi gösteren talepleri açısından dikkate alındığında, yurtiçi kaynaklı ürünler için yeni pazar ve üretim potansiyeli bulunduğunu göstermektedir.

Mısırın diğer bir kullanım alanı da biyoetanol başta olmak üzere endüstriyel kullanımdır. Son 3 PY'nda bu alanda kullanılan mısır miktarı en fazla 170 bin ton (2012/2013 PY) olmuştur. Bu da aynı PY'ndaki toplam yurtiçi kullanımın %3 gibi düşük bir oranı kadardır. Biyoyakıt amaçlı kullanım miktarının mısır fiyatlarının artış gösterdiği 2007-2010 dönemindeki azalmadan sonra 2011'den itibaren yeniden artmaya başlamış olması dikkat çekicidir. Bu artış 2011 yılında yapılan yasal düzenlemelerle de doğrudan ilgilidir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından 27 Eylül 2011'de çıkartılan yönetmeliğe bağlı olarak benzinde 2013'de %2'den başlamak üzere, 2015 de dahil olmak üzere her yıl %1 artışlı biyoetanol karışımı bulunması ve bunun da yurtiçi kaynaklı olması zorunluluğunun getirilmesi, mısırın endüstriyel kullanımını doğrudan etkilemekte ve yeni bir pazar yaratmıştır. Yapılan hesaplamalar 3 yıllık süreçte biyoetanol üretimi amaçlı 100-200 bin ton/yıl kadar mısıra ihtiyaç olacağını göstermektedir. Bu rakamlar biyoetanolün tamamının mısırdan üretilmesi durumunda gerçekleştirilecek seviyeleri göstermektedir.

Ancak mevcut üretim tesislerinin önemli bir bölümü mısır kullanırken bir kısmı da melas veya buğday kullanmaktadır. Buna göre mısır arzının düşük bir miktarının biyoetanole yöneleceği bunun da toplam arz üzerindeki etkisinin düşük düzeyde olacağı söylenebilir.

Biyometanol üretiminin mısır piyasasında hammadde olma etkisinin dışında diğer bir etkisi daha bulunmaktadır. Bu da yan ürün olarak ortaya çıkan DDGS ile alternatif bir yem hammaddesi sağlamasıdır. Geçmiş yıllarda DDGS'ler gümrük vergisi ve fiyat, kullanım kolaylığı gibi avantajları nedeniyle yem üretiminde kullanılmış ve giderek artan miktarda ithalatı yapılmıştır. Ancak artan gümrük vergilerinin yanı sıra Biyogüvenlik Yasası uygulamaları ile DDGS ithalatı önemli ölçüde engellenmiştir.

Mevcut durumda yurtiçi kaynaklı DDGS üretimi gündeme gelmektedir. Ancak mısır kökenli biyoetanol üretiminin çok yüksek miktarda olmayacağı öngörüsü, DDGS'lerin yem sanayinde kullanım miktarının düşük seviyede kalacağı öngörüsünü de beraberinde getirmektedir.

Kullanımı zorunlu hale gelen biyoyakıt ürünleri içerisinde hemen akla gelen biyodizel üretiminde de mısır kullanılabilir. Ancak EPDK düzenlemesinde biyodizel için öngörülen zorunlulukların ortadan kalkması bu ürünün üretiminin mısır piyasasını etkileme olasılığını ortadan kaldırmıştır. Diğer yandan, biyodizel üretiminde kullanılabilecek birincil hammaddeler yağlı tohumlardır ve son yıllardaki ürün geliştirme çalışmaları sonucu bitkisel atıklar, yosun vb. birçok hammadde alternatifinin yanı sıra biyodizel üretimi amaçlı geliştirilen yeni jenerasyon bitkiler de kullanılabilir. Bu açıdan bakıldığında mısır, biyodizel üretimi için uygun hammadde grubunda yer almamaktadır ve üretimi miktarı fazla olsa dahi mısır piyasasını etkilemesi beklenmemektedir. Ayrıca bitkisel yağ açığı dikkate alındığında yağlı tohumların biyodizel üretiminde hammadde olarak kullanımı da rasyonel görünmemektedir.

Kişi başına mısır tüketimi son birkaç PY'nda ortalama 16-17 kg iken 2012/2013'de üretimdeki artışla birlikte 19 kg'a çıkmıştır.

Kendine yeterlilik oranı ise yaklaşık %80'dir ve bu oran 2007'den bu yana önemli değişim göstermemiştir.

Dış Ticaret

İthalatta azalış, ihracatta artış

2009/2010 PY'ndan itibaren talep kaynaklı etkenlerle mısır ithalatı artmaya başlamış ve 2012/2013 PY itibarıyla 1,5 milyon tonluk rekor düzeyde gerçekleşmiştir. Buna, mısır türevi ürünlerin mısır eşdeğeri karşılığı da eklendiğinde toplam miktar 1,7 milyon tona ulaşmaktadır (Tablo 5).

2013/2014 PY'nda 5,9 milyon tonluk rekor düzeydeki üretim ithalatı bir miktar geriletmekle birlikte özellikle yumurta ve damızlık tavuk ile süt yemlerindeki hızlı üretim artışının mısır talebini artırdığı tahmin edilmektedir. Bunun sonucu olarak 6,5 milyon tonluk talebin yurtiçi üretimle karşılanamaması nedeniyle ithalat zorunlu hale gelmiş, 301 milyon \$ değerindeki 1,2 milyon tonluk mısır ithalatı yapılmıştır (Tablo 5).

Mısır ithalatında son iki PY'ndaki 250 bin tonluk düşüş toplam ithalat rakamına göre kısmi bir azalma gibi görünmektedir. Ancak 2012/2013'de birim ithalat değerinin 309 \$/ton iken, 2013/2014'de 246 \$/ton olması bu açıdan önemli bir gerileme olduğunu ortaya koymaktadır. Uluslararası piyasa fiyatlarındaki gelişime bağlı bu azalma, yüksek miktarda ithalatın maliyetinin azalması bakımından olumludur.

Alt ürün grupları itibarıyla ithalatın yapısı incelendiğinde mısırın ardından en önemli grubun, 125 bin ton (mısır eşdeğeri olarak) ile büyük bölümü dekstrin ve diğer işlenmiş nişastalardan oluşan nişasta olduğu görülmektedir. Bu gruptaki ithalatın geçmiş yıllarda 200 bin tonun üzerinde olduğu dikkate alındığında 2012 ve sonrasında üretime başlayan yeni tesislerin ithalatı azaltmadaki etkisi ortaya çıkmaktadır.

Çoğunluğu işlenmiş gıda ürünlerinden oluşan diğer ürünler grubunun ithalat miktarı 2013/2014'de 96 bin ton olmuştur. Grubun en

önemli ürünleri dondurulmuş tatlı mısır ve mısır özüdür.

İthalatta ülke bazlı dağılımda biyogüvenlik yasalarının ticareti saptırıcı etkisi net olarak görülmektedir. Buna göre; önceki yıllarda ithalatta ABD lehine olan ağırlık, AB ve diğer Avrupa ülkelerine kaymıştır. Bunun sonucunda mısır üretiminin geliştiği Romanya, Bulgaristan, Rusya ile Ukrayna gibi coğrafi olarak da daha yakın ve mısır açısından biyogüvenlik risklerinin daha az olduğu ülkeler ithalat kaynakları haline gelmiştir.

2012/2013 PY itibarıyla dane mısır ithalatında %57,5'lik payıyla Rusya en önemli tedarikçi ülke olmuştur. 2013/2014'de de Rusya bu konumunu korumakla birlikte ithalattan aldığı pay %67,7'ye çıkmıştır. Rusya'yı %12,5 ile Romanya takip etmiştir (Tablo 6).

Özellikle nişasta ve ürünleri başta olmak üzere üretiminde mısır ve ürünlerinin kullanıldığı işlenmiş ürünlerde de ithalat büyük oranda Avrupa'dan yapılmaktadır. Örneğin, dekstrin ve diğer işlenmiş nişastalarda ithalat payı en yüksek ülkeler Bulgaristan ve Hollanda iken, glutende Ukrayna ve Bulgaristan'dır.

Tablo 5. Mısır Dış Ticareti

	İhracat			İthalat		
	'12/'13	'13/'14	'14/'15 ^{1/}	'12/'13	'13/'14	'14/'15 ^{1/}
	Miktar (mısır eşdeğeri olarak bin ton ^{2/})					
Mısır	7,3	236,2	0,4	1.475,8	1.225,2	40,2
Tohumluk	8,7	16,6	0,0	1,6	1,5	0,0
Nişasta	55,1	81,2	8,1	117,2	124,6	11,8
NBŞ	51,4	81,1	6,9	11,7	13,7	1,0
Tutkal	3,1	3,8	0,3	2,2	4,5	0,2
Diğer	106,0	188,2	21,9	86,0	96,1	5,2
Toplam	231,6	607,1	37,7	1.694,3	1.465,7	58,4
	Değer (milyon \$)					
Mısır	3,6	64,0	0,3	455,9	301,7	9,2
Tohumluk	28,5	52,4	0,0	15,5	12,9	0,0
Nişasta	33,0	42,3	3,8	96,9	101,1	8,2
NBŞ	30,1	37,2	2,9	10,1	11,9	0,8
Tutkal	3,4	4,5	0,3	2,5	4,8	0,2
Diğer	59,5	96,5	11,5	72,4	70,4	3,8
Diğer1 ^{3/}	2,8	2,3	0,2	133,7	86,3	10,2
Toplam	160,9	299,2	19,0	787,1	589,0	32,5

Kaynak: Ek Tablo 11, Ek Tablo 12

1/ 1 aylık geçici veridir

2/ Teknik dönüşüm katsayısı bulunmayan mısır türevi ürünler dahil değildir.

3/ Teknik dönüşüm katsayısı bulunmadığından mısır eşdeğeri miktarı hesaplanamayan ürünlerdir.

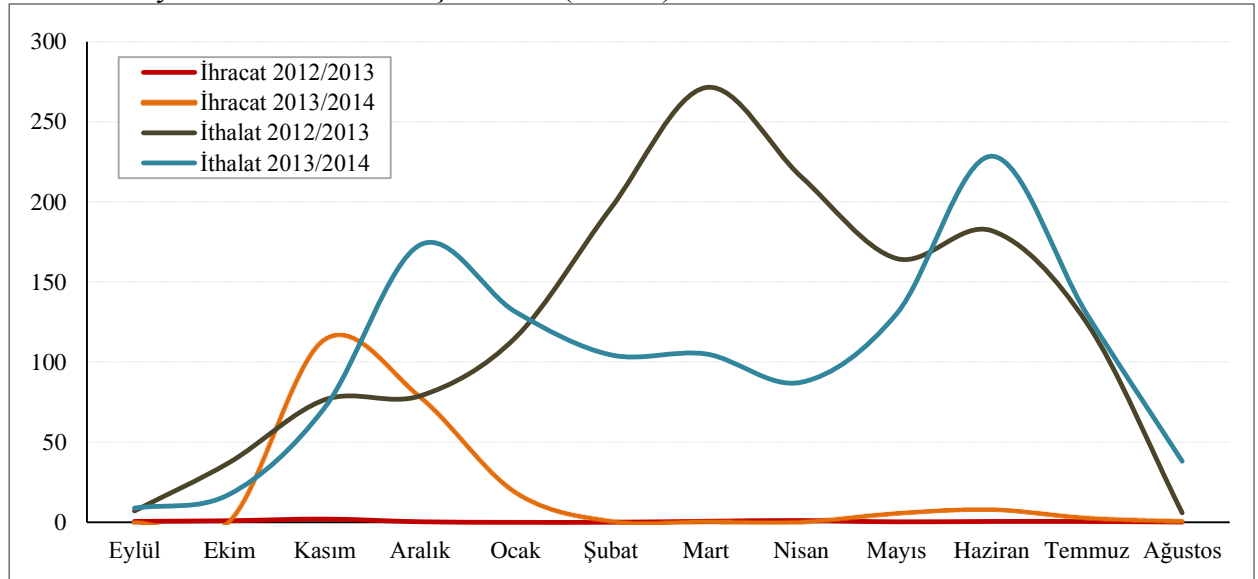
Mısır ithalatının yıl içerisindeki dağılımı incelendiğinde iki etkene bağlı gelişim olduğu görülmektedir. Bunlardan birincisi mısır tarımının yapıldığı dönem ve hasattır. Buna göre mısırın tarlada bulunduğu dönem olan Nisan-Temmuz aylarında ithalat artmakta, Ağustos sonundan itibaren başlayabilen hasat öncesinde, Eylül'den itibaren piyasaya girmesi beklenen yeni üründen dolayı azalmaktadır. İkinci etken ise yem ihtiyacıdır. Özellikle besi dönemi ve talep yoğunlaşmasına karşın sınırlı arzın olduğu ve Ocaktan itibaren başlayan dönemde de ithalat artmaktadır (Grafik 8).

İthalata karşın, oldukça düşük miktarlı olan mısır ihracatı, 2013/2014'de 236 bin tonu mısır olmak üzere 607 bin ton mısır eşdeğerine ulaşmıştır. Bu rakam bugüne kadarki en yüksek ihracat miktarı olan 232 bin tondan (2012/2013) 2,6 kat daha fazladır. İhracattaki bu artış dış ticaret dengesi açısından da düzeltici etki yapmış ve bir önceki PY'nda %13,7 olan ihracatın ithalatı karşılama oranını %41,4'e yükseltmiştir. Ancak bu durum, sadece 2013/2014 PY için geçerli olup üretimin yükselme ve iç talebi karşılama oranını artırarak ithalat talebini azaltma etkisi

Tablo 6. 2013/2014 PY içerisinde en fazla dış ticaret değerine sahip mısır ürünleri

	En fazla dış ticaret değerine sahip ürün veya ülke (sırasıyla)	Değer (mn \$)	Dış ticaretin yapıldığı ürünler veya ülkeler (sırasıyla ilk 3)
İhracat			
Ülkelere göre	Irak	81,1	Öğütme ürünleri (irmik vb.), nişasta, tohumluk mısır
	Mısır	27,7	Mısır, izoglukoz ve fruktoz şurubu, öğütme ür. (irmik vb.)
	İspanya	26,9	Mısır, tohumluk mısır, dekstrin ve diğer işlenmiş nişasta
Ürünlere göre	Öğütme ürünleri (irmik vb.)	75,3	Irak, Suriye, Mısır
	Mısır	63,8	İspanya, Mısır, ABD
	Tohumluk mısır	52,3	İtalya, Fransa, Irak
İthalat			
Ülkelere göre	Rusya	216,9	Mısır, mısır özü, gluten vb. (protein oranı =<%40)
	Bulgaristan	82,7	Dekstrin ve diğer işlenmiş nişastalar, mısır, mısır özü
	Romanya	45,4	Mısır, dekstrin ve diğer işlenmiş nişastalar, ilaç kapsülü
Ürünlere göre	Mısır	301,7	Rusya, Romanya, Bulgaristan
	Dekstrin ve diğer işlenmiş nişasta	99,5	Bulgaristan, Hollanda, Almanya
	Gluten vb. (= <%40 protein)	51,3	Ukrayna, Bulgaristan, Rusya

Kaynak: TÜİK verileri ile yapılan hesaplamalar

Grafik 8. Aylara Göre Mısır^{1/} Dış Ticareti (bin ton)

Kaynak: Ek Tablo 11

1/ Mısır grubunda yer alan 100590 (Mısır - diğer) GTİP kodlu ürünü kapsamaktadır

yaratması ve ihracat pazarlarındaki gelişmeye bağlı olarak süreklilik kazanması halinde mısır dış ticareti açısından yapısal bir dönüşüm anlamına gelebilecektir.

2013/2014'deki çok yüksek miktarda üretim artışına bağlı olarak oluşan mısır ihracatında İspanya (113 bin ton) ve İtalya (16 bin ton) gibi AB ülkelerinin yanı sıra ABD (17 bin ton) ve Mısır'ın (44 bin ton) payı önemlidir. Tüm mısır

eşdeğeri ürünler ihracat değeri dikkate alındığında ise en önemli ülke sıralaması Irak, Mısır ve Suriye şeklinde oluşmaktadır (Tablo 6).

İhracatta en yüksek değere sahip ürünler öğütme ürünleri, mısır ve tohumluk mısırdır. Bu ürünlerde de yine AB ülkelerinin yanı sıra yakın bölge ülkelerinin payı yüksektir.

Fiyat

Fiyatlar 300 \$/ton'un üzerinde

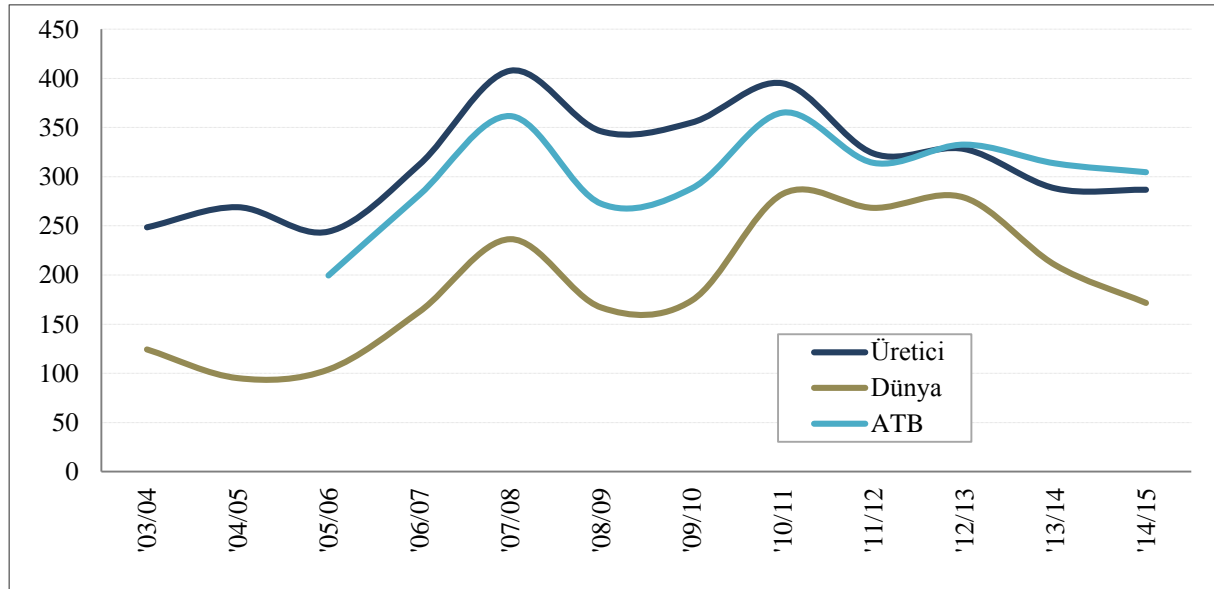
Yurtiçi mısır piyasa fiyatları uluslararası piyasa fiyatlarından yüksek olma trendini devam ettirmektedir. Bu trendin devamlılığında dış ticaret önlemi olarak yurtiçi üretimi koruma amaçlı uygulanan gümrük vergisinin yanı sıra yüksek talep ana faktörlerdir.

2012/2013 PY itibarıyla Adana Ticaret Borsası'nda (ATB) oluşan mısır alım-satım fiyatı 337,1 \$/ton (617 TL/ton) iken, TÜİK-

ÜFE fiyat endeksi ortalama fiyatı 328,2 \$/ton (601,5 TL/ton) olmuştur. Aynı dönemde uluslararası piyasa fiyatları ise ortalama 278,7 \$/ton'dur. Bu da uluslararası fiyatlarla yurtiçi fiyatlar arasında 50 \$/ton'luk fark olduğunu göstermektedir.

2013/2014'de ise uluslararası piyasalarda mısır fiyatları ortalama 210 \$/ton'a kadar gerilerken, Türkiye'de 315 \$/ton ile bu rakamdan daha yüksek seviyede kalmıştır. Bu da farkın yeniden 100 \$/tonu aştığını ve fiyat makasının açıldığını göstermektedir.

Grafik 9. Türkiye ve uluslararası piyasalarda mısır fiyatları (\$/ton)

Kaynak: Ek Tablo 5, Ek Tablo 14

Politika

TMO mısır alım fiyatı 312 \$/ton

2014'de 53,8 TL/ton destek

Mısır politikasının 4 ana bileşeni vardır. Bunlar;

- TMO alımları
- Fark ödemesi
- Girdi destekleri
- Dış ticaret uygulamaları

TMO alımını yaptığı ürünlerde en önemli piyasa yapıcıdır ve uluslararası fiyatlar ile diğer piyasa koşullarına bağlı olarak mısır alımı yapabilmektedir. TMO tarafından yapılan alımlarda mısırın çok büyük bölümü peşin alım yöntemiyle alınmakta bunun yanı sıra emanet usulü alım da yapılabilmektedir. Alım miktarı TMO'nun alım politikasına ve pazarın durumuna göre değişmektedir.

TMO mısır alımlarında uygulanan fiyatlar 2008-2014 döneminde 430 TL/ton'dan, 680 TL/ton'a yükselmiştir (Tablo 6). İncelenen bu dönemde alım fiyatları uluslararası piyasalarda oluşan fiyatlara paralel gelişim

göstermekle birlikte, yılda yıla %15'den %100'e kadar değişebilen oranlarda daha yüksektir.

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli kapsamında üreticilere, ürettikleri ürün karşılığında yapılan "Fark Ödemesi (prim)" mısır destekleme politikasının en önemli aracıdır. Mısıra ödenen fark ödeme desteği birim tutarı 2010 yılından bu yana değişmemiş ve 40 TL/ton olarak uygulanmıştır. Buna karşın mazot ve gübre başta olmak üzere diğer desteklerde yıllar itibarıyla artış gerçekleşmiştir. Örneğin, 2008 yılında 4,1 TL/ton olan mazot desteği 2014'de 4,8 TL/ton'a, gübre desteği de 5,3 TL/ton'dan 6,3 TL/ton'a yükselmiştir. Bu rakamlarla birlikte toplam destek tutarı, aynı yıllara arasında 48,5 TL/ton'dan 53,8 ton'a çıkmıştır (Tablo 7).

Bunlara göre, destekler de eklendiğinde TMO tarafında alımı yapılan ürünlerde 2014 itibarıyla fiyat 733,8 TL/ton'a yükselmektedir.

Tablo 7. TMO mısır alım fiyatı ve miktarı

	Alım fiyatı		Alım miktarı (bin ton)
	TL/ton	\$/ton ^{1/}	
2008	430	331,0	832,4
2009	450	289,5	183,5
2010	490	325,0	83,5
2011	540	321,8	47,6
2012	595	330,3	126,0
2013	640	335,9	1.373,4
2014	680	311,7	170,6

Kaynak: TMO, 2014

1/ Yıllık ortalama ABD \$ satış kuru kullanılarak hesaplanmıştır.

Miktar bazlı girdi desteklerinde verime bağlı olarak son 3 yılda azalma eğilimi var gibi görünmekle birlikte bu destekler alan bazlıdır ve bu süreçte sürekli artmışlardır. Örneğin, 2012'de 4 TL/da olan mazot desteği 2014'de 4,6 TL/da'a, 5 TL/da olan gübre desteği de 6 TL/da'a yükselmiştir.

Gümrük vergileri başta olmak üzere dış ticaret uygulamaları son yıllarda mısır piyasasını etkileyen en önemli politika araçlarından olmuştur.

Tablo 8. Fark ödeme ve diğer girdi destekleri^{1/} (TL/ton)

	Fark ödeme		Toprak analizi		Toplam
	Mazot	Gübre			
2008	36,0	4,1	5,3	3,1	48,5
2009	45,0	4,5	5,9	3,5	53,9
2010	40,0	4,5	5,9	3,4	53,8
2011	40,0	5,3	6,7	3,5	55,4
2012	40,0	5,4	6,8	3,4	55,6
2013	40,0	5,1	6,7	2,8	54,7
2014 ^{2/}	40,0	4,8	6,3	2,6	53,8

Kaynak: GTHB, 2014

1/ Girdi destekleri alan bazlı olup TÜİK verileri kullanılarak miktar (ton) bazlı tutarlara dönüştürülmüştür
2/ Tahmin

Gümrük vergileri 2008 öncesinde hasat döneminde artan, talebin yoğun ancak iç kaynaklı arzın düşük olduğu dönemlerde de azalan bir seyir izlemiştir. 2008 yılından itibaren ise değişmemiş %130 olarak uygulanmıştır.

Dış ticarete dayalı politika aracı olarak kullanılan diğer bir uygulama da tarife kontenjanlarıdır. Bu kapsamda 2010/339 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na göre TMO'ya tahsis edilen ve 31.05.2016'ya kadar geçerli olan 500 bin ton'luk sıfır gümrük vergili mısır ithalat kotası bulunmaktadır.

Mısır ve türevi olan ürünlerin tabii olduğu piyasalara ilişkin diğer yasal düzenlemeler de hem iç piyasayı hem de dış ticareti doğrudan etkilemektedir. 2009 yılı Kasım ayında yürürlüğe giren GDO yönetmeliği ve Mart 2010'da yürürlüğe giren biyogüvenlik yasası bu duruma örnektir. Yine doğrudan dış ticarete yönelik olmasa da DDGS için uygulanan KDV oranlarının artırılması gibi iç ticarete yönelik uygulamalar da dış ticareti ve mısır piyasasını önemli ölçüde etkilemiştir.

TÜRKİYE'DE ÖNGÖRÜ 2014/2015

Önceki PY'nda 5,9 milyon ton olan üretim miktarının yatay bir seyir izleyerek 2014/2015 PY'nda 50 bin ton artışla birlikte rekor seviyesini koruması beklenmektedir. Özellikle kanatlı sektörünün etkisiyle talebin 7 milyon tonu aşacağı, bu rakamın da arz açığı nedeniyle ithalata neden olacağı tahmin edilmektedir.

Verimde artış

Üretimde 5.950 bin ton ile rekor

Yumurta ve tavuk ihracatındaki artışa bağlı talep artışı ve ithalat

2014/2015 PY'nda mısır üretiminin 50.000 ton'luk artışla birlikte 2013/2014'deki rekor seviyesini düşük miktartlı yükselterek koruması beklenmektedir.

Bu beklentinin ana faktörleri şunlardır;

- **Verim artışı:** 2013'de ülke ortalaması 900 kg/da'a kadar yaklaşan verim Mersin, Adana, Diyarbakır, Manisa, Aydın, Bursa gibi illerde 1.000 kg/da'ı da aşmıştır. 2014'te de iyi giden hava koşulları ve lokal bazı etkilerine karşın hastalık zararlı gibi olumsuzlukların yaygın etkisinin olmamasının verimi 2013'deki miktarının üzerine çıkaracağı tahmin edilmektedir. Hatta bazı bölgelerde üreticiler verimde %10-20 oranında artış beklentisindedir.
- **Alan:** Veriler henüz netleşmemekle birlikte ekim alanlarının 2013'e göre çok fazla değişim göstermediği tahmin edilmektedir. Diğer yandan, alan azalması dahi olsa bunun düşük seviyeli olacağı ve verimin üretim azalmasını engelleyeceği de tahmin edilmektedir.
- **Karlılık:** Yüksek fiyatlar üreticilerin mısıra yönelmesini sağlarken, Çukurova'da buğday alanlarında dahi mısır ekiminin yapıldığına dair bilgiler mevcuttur. Öte yandan fiyat dışında işçilik vb. gibi maliyet avantajlarının, üreticilerin mısır ekimini tercih etmesini sağladığı da bilinmektedir.
- **Destekleme:** Soya gibi yağlı tohumlara diğer ürünlere oranla daha yüksek desteklemeler de verilse çoğunluğunun

ekim alanı itibarıyla mısıra alternatif ürünler olmaması, bu açıdan mısıra dezavantaj getirmemektedir. Diğer yandan, 2014 için TMO tarafından uygulanan ve piyasada belirleyici olan 680 TL/ton'luk alım fiyatına yaklaşık 54 TL/ton destek de eklendiğinde üreticinin eline 734 TL/ton geçmektedir. Bu tutar pazarda üreticiye avantaj sağlamaktadır.

Yurt içi talebin yanı sıra tavuk ve yumurta ihracatına paralel olarak artan yem talebi ile birlikte mısır kullanımının 7 milyon ya da daha fazla olması beklenmektedir.

Yüksek talebin rekor üretime rağmen arz açığı oluşturması beklenmektedir. Bu durumun 1 milyon ton veya üzerinde ithalata neden olması beklenmektedir.

2012/2013 ve 2013/2014'de üretimdeki artış beraberinde ihracatta da artış sağlamıştır. 2014/2015'te de bu iki PY'ndaki 200-250 bin ton'luk ihracatın devam etmesi beklenmektedir.

Tablo 9. Türkiye mısır arz ve kullanım projeksiyonları, 2014/2015 PY

	'10/'11	'11/'12	'12/'13	'13/'14 (Tahmin)			'14/'15 (Öngörü)		
	TÜİK ¹			TÜİK ¹	USDA ²	FAO ³	TÜİK ¹	USDA ²	FAO ³
Ekilen alan (bin ha)	594	589	623	660	580			550	
Verim (kg/da)	726	717	739	894	879			836	
ARZ									
Üretim	4.310	4.200	4.600	5.900	5.100	5.900	5.950	4.600	5.500
Kullanılabilir üretim	4.181	4.074	4.462						
İthalat	385	756	1.544		1.263	1.180		2.500	1.600
KULLANIM									
Toplam yurtiçi kullanım	5.253	5.112	5.757		5.800	6.440		7.250	6.800
Tüketim	1.263	1.217	1.440		1.000 ⁴			1.050 ⁴	
Tohum	15	15	16						
Yem	3.746	3.650	3.998		4.800			6.200	
Endüstriyel kullanım	104	164	170						
İhracat	212	275	286		250	240		50	200
Stok değişimi	-900	-557	-37						
Yem/kullanım oranı (%)	71,3	71,4	69,4						
Kendine yeterlilik (%)	79,6	79,7	77,5						

Kaynak: 1/ TÜİK, 2014. Bitkisel Üretim İstatistikleri, Bitkisel Ürün Denge Tabloları.

2/ USDA, 2014. PSD Tabloları

3/ FAO, 2014b. AMIS Tabloları

4/ Tohum ve endüstriyel kullanım dahil

EK TABLOLAR

Ek Tablo 1. En fazla üretim payına sahip ülkelere göre mısır ekim alanı, üretim ve verimi

	PY	ABD	Çin	Brezilya	AB	Ukrayna	Arjantin	Meksika	Hindistan	Güney Afrika	Rusya	Diğer	Toplam
Alan (bin ha)	2010/2011	32.960	32.500	13.800	8.341	2.648	3.750	7.020	8.600	2.859	1.020	51.140	164.638
	2011/2012	33.989	33.540	15.200	9.103	3.544	3.600	6.070	8.800	3.142	1.604	53.584	172.176
	2012/2013	35.360	35.030	15.800	9.715	4.370	4.000	6.896	8.910	3.238	1.937	52.320	177.576
	2013/2014	35.478	36.318	15.700	9.741	4.825	3.400	6.900	9.500	3.100	2.322	52.566	179.850
	2014/2015 ¹	33.628	36.800	15.000	9.557	4.600	3.250	6.900	8.600	3.200	2.600	53.003	177.138
Üretim (bin ton)	2010/2011	316.165	177.245	57.400	58.265	11.919	25.200	21.058	21.730	10.924	3.075	132.938	835.919
	2011/2012	313.949	192.780	73.000	68.118	22.838	21.000	18.726	21.760	12.759	6.962	137.426	889.318
	2012/2013	273.832	205.614	81.500	58.866	20.922	27.000	21.591	22.260	12.365	8.213	136.443	868.606
	2013/2014	353.715	218.490	79.300	64.190	30.900	25.000	22.400	24.190	14.750	11.635	143.996	988.566
	2014/2015 ¹	367.680	217.000	75.000	71.016	25.000	23.000	22.500	21.000	13.500	12.000	142.996	990.692
Verim (ton/ha)	2010/2011	9,59	5,45	4,16	6,99	4,50	6,72	3,00	2,53	3,82	3,01		5,08
	2011/2012	9,24	5,75	4,80	7,48	6,44	5,83	3,09	2,47	4,06	4,34		5,17
	2012/2013	7,74	5,87	5,16	6,06	4,79	6,75	3,13	2,50	3,82	4,24		4,89
	2013/2014	9,97	6,02	5,05	6,59	6,40	7,35	3,25	2,55	4,76	5,01		5,50
	2014/2015 ¹	10,93	5,90	5,00	7,43	5,43	7,08	3,26	2,44	4,22	4,62		5,59
Pay (%)													
Alan	2010/2011	20,0	19,7	8,4	5,1	1,6	2,3	4,3	5,2	1,7	0,6	31,1	100,0
	2011/2012	19,7	19,5	8,8	5,3	2,1	2,1	3,5	5,1	1,8	0,9	31,1	100,0
	2012/2013	19,9	19,7	8,9	5,5	2,5	2,3	3,9	5,0	1,8	1,1	29,5	100,0
	2013/2014	19,7	20,2	8,7	5,4	2,7	1,9	3,8	5,3	1,7	1,3	29,2	100,0
	2014/2015 ¹	19,0	20,8	8,5	5,4	2,6	1,8	3,9	4,9	1,8	1,5	29,9	100,0
Üretim	2010/2011	37,8	21,2	6,9	7,0	1,4	3,0	2,5	2,6	1,3	0,4	15,9	100,0
	2011/2012	35,3	21,7	8,2	7,7	2,6	2,4	2,1	2,4	1,4	0,8	15,5	100,0
	2012/2013	31,5	23,7	9,4	6,8	2,4	3,1	2,5	2,6	1,4	0,9	15,7	100,0
	2013/2014	35,8	22,1	8,0	6,5	3,1	2,5	2,3	2,4	1,5	1,2	14,6	100,0
	2014/2015 ¹	37,1	21,9	7,6	7,2	2,5	2,3	2,3	2,1	1,4	1,2	14,4	100,0

Kaynak: USDA, 2014. (Erişim tarihi, 27.10.2014)

1/Erişim tarihi itibarıyla tahmin

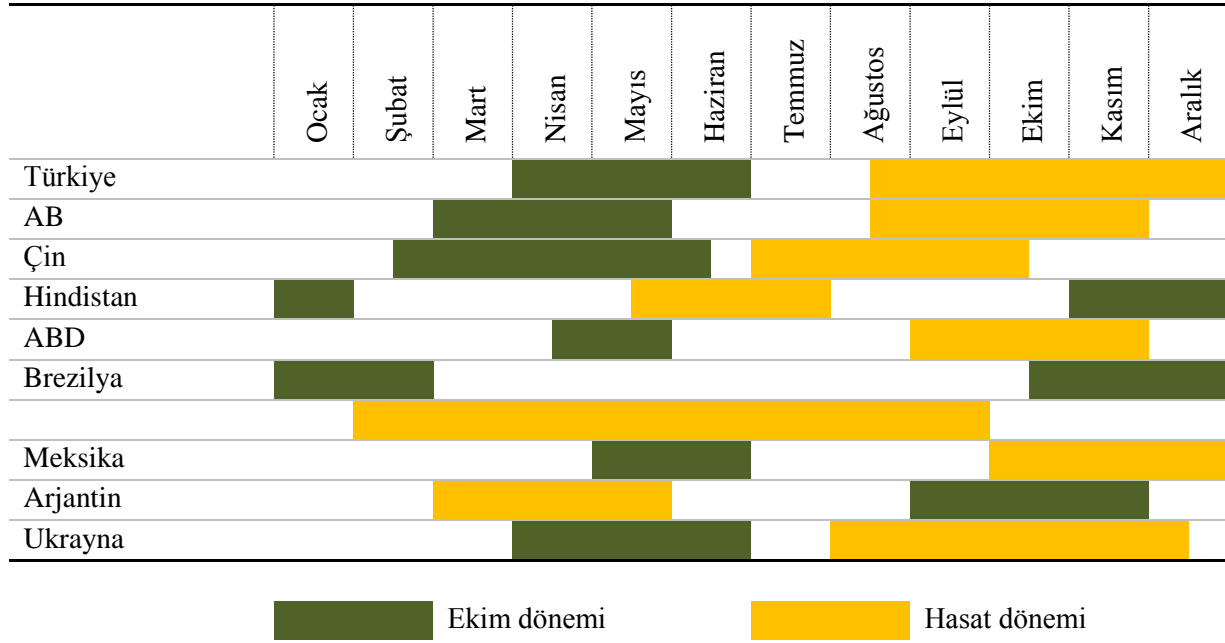
Ek Tablo 2. Dünya mısır arz ve kullanımı (bin ton)

	Arz				Kullanım					
	Başlangıç stokları	Üretim	İthalat	Toplam arz	İç piyasa			İhracat	Bitiş stokları	Toplam kullanım
					Yem	Gıda, Tohum, Endüstriyel	Toplam			
					2011/2012					
Dünya 1/	129.997	889.318	99.900	1.119.215	508.618	359.244	867.862	116.941	134.412	1.119.215
Başlıca İhracatçılar										
ABD	28.644	313.949	746	343.339	115.974	163.100	279.074	39.143	25.122	343.339
Arjantin	4.041	21.000	7	25.048	4.800	2.200	7.000	17.149	899	25.048
Brezilya	10.278	73.000	771	84.049	43.000	7.500	50.500	24.337	9.212	84.049
Başlıca İthalatçılar										
Japonya	617	1	14.892	15.510	10.400	4.500	14.900	0	610	15.510
Meksika	1.112	18.726	11.172	31.010	13.200	15.800	29.000	694	1.316	31.010
Güney Kore	1.589	74	7.636	9.299	5.690	2.125	7.815	0	1.484	9.299
Seçilmiş Diğerleri										
AB-27	5.222	68.118	6.113	79.453	54.000	15.500	69.500	3.287	6.666	79.453
Çin	49.415	192.780	5.231	247.426	131.000	57.000	188.000	91	59.335	247.426
Ukrayna	1.121	22.838	49	24.008	6.500	1.300	7.800	15.157	1.051	24.008
Güney Afrika	3.418	12.759	11	16.188	4.950	5.750	10.700	1.812	3.676	16.188
					2012/2013					
Dünya 1/	134.412	868.606	99.417	1.102.435	519.390	350.230	869.620	95.156	137.659	1.102.435
Başlıca İhracatçılar										
ABD	25.122	273.832	4.063	303.017	110.223	153.390	263.613	18.545	20.859	303.017
Arjantin	899	27.000	3	27.902	5.300	2.600	7.900	18.687	1.315	27.902
Brezilya	9.212	81.500	886	91.598	44.500	8.000	52.500	24.948	14.150	91.598
Başlıca İthalatçılar										
Japonya	610	1	14.412	15.023	10.000	4.500	14.500	0	523	15.023
Meksika	1.316	21.591	5.676	28.583	11.000	16.000	27.000	522	1.061	28.583
Güney Kore	1.484	83	8.174	9.741	6.483	1.998	8.481	0	1.260	9.741
Seçilmiş Diğerleri										
AB-27	6.666	58.866	11.351	76.883	53.000	16.600	69.600	2.193	5.090	76.883
Çin	59.335	205.614	2.702	267.651	144.000	56.000	200.000	81	67.570	267.651
Ukrayna	1.051	20.922	44	22.017	6.800	1.300	8.100	12.726	1.191	22.017
Güney Afrika	3.676	12.365	79	16.120	5.100	5.900	11.000	2.056	3.064	16.120

Ek Tablo 2 (Devam). Dünya mısır arz ve kullanımı (bin ton)

	Arz				Kullanım					
	Başlangıç stokları	Üretim	İthalat	Toplam arz	İç piyasa			İhracat	Bitiş stokları	Toplam kullanım
					Yem	Gıda, Tohum, Endüstriyel	Toplam			
	2013/2014 (Tahmin)									
Dünya 1/	137.659	988.566	122.044	1.248.269	575.844	370.399	946.243	129.029	172.997	1.248.269
Başlıca İhracatçılar										
ABD	20.859	353.715	909	375.483	130.185	165.207	295.392	48.703	31.388	375.483
Arjantin	1.315	25.000	10	26.325	5.600	2.900	8.500	15.000	2.825	26.325
Brezilya	14.150	79.300	800	94.250	46.000	9.000	55.000	21.500	17.750	94.250
Başlıca İthalatçılar										
Japonya	523	1	15.200	15.724	10.700	4.500	15.200	0	524	15.724
Meksika	1.061	22.400	10.700	34.161	15.000	16.500	31.500	550	2.111	34.161
Güney Kore	1.260	80	10.300	11.640	7.800	2.100	9.900	0	1.740	11.640
Seçilmiş Diğerleri										
AB-27	5.090	64.190	16.000	85.280	57.500	18.500	76.000	2.400	6.880	85.280
Çin	67.570	218.490	3.400	289.460	154.000	58.000	212.000	25	77.435	289.460
Ukrayna	1.191	30.900	50	32.141	8.500	1.400	9.900	20.000	2.241	32.141
Güney Afrika	3.064	14.750	25	17.839	5.400	6.100	11.500	3.000	3.339	17.839
	2014/2015 (Öngörü)									
Dünya 1/	172.997	990.692	111.720	1.275.409	596.191	374.542	970.733	114.092	190.584	1.275.409
Başlıca İhracatçılar										
ABD	31.388	367.680	635	399.703	136.531	165.870	302.401	44.452	52.850	399.703
Arjantin	2.825	23.000	10	25.835	6.100	3.100	9.200	14.000	2.635	25.835
Brezilya	17.750	75.000	800	93.550	47.500	9.000	56.500	20.000	17.050	93.550
Başlıca İthalatçılar										
Japonya	524	1	15.500	16.025	11.000	4.500	15.500	0	525	16.025
Meksika	2.111	22.500	10.900	35.511	16.000	16.750	32.750	500	2.261	35.511
Güney Kore	1.740	78	9.500	11.318	7.800	2.100	9.900	0	1.418	11.318
Seçilmiş Diğerleri										
AB-27	6.880	71.016	7.000	84.896	56.500	19.000	75.500	2.500	6.896	84.896
Çin	77.435	217.000	3.000	297.435	160.000	60.000	220.000	100	77.335	297.435
Ukrayna	2.241	25.000	50	27.291	8.000	1.400	9.400	16.000	1.891	27.291
Güney Afrika	3.339	13.500	25	16.864	5.600	6.200	11.800	2.200	2.864	16.864

Kaynak: USDA, 2014. (Erişim tarihi, 27.10.2014) 1/ Dünya ihracat ve ithalatı piyasa yılları arasındaki farklar, nakil halindeki ürünler ve bazı ülke kayıtlarındaki boşluklar nedeniyle farklıdır.

Ek Tablo 3. Ülkelere göre mısır ekim ve hasat dönemleri

Kaynak: TMO, 2014.

Ek Tablo 4. Mısır için dönüşüm katsayıları

1 bushel mısır = 25,4 kg	1 kg/ha mısır = 0,159 bushel/acre
1 bushel mısır = 2,75 galon etanol	1 bushel/acre mısır = 62,77 kg/ha
1 ton mısır = 39,3683 bushel	1 ton mısır = 710-800 kg HFCS
1 bushel mısır = 18 lbs DDGS	1 lt etanol = 2,5 kg mısır
100 kg mısır = 30 kg DDGS	1 galon etanol = 3,8 lt
1 kg = 2,205 lbs (pound)	1 kg mısır = 0,37 lt etanol
1 lbs (pound) = 0,4536 kg	1 ton mısır = 101 galon etanol
1 ha = 2,471 acre	1 \$/bushel = 39,3683 \$/ton
1 acre = 0,4047 ha	100 \$/ton mısır = 2,5401 \$/bushel

Kaynak: Agricharts, 2011, AgDecisionMaker, 2011, AgCalculator, 2011, UGC, 2011, DPT, 2001.

Ek Tablo 5. Uluslararası piyasalarda mısır ihracat fiyatları (\$/ton)

	Arjantin	Karadeniz	Brezilya	ABD	Ukrayna	Ortalama
'00/'01	85,4			89,0	98,1	90,8
'01/'02	91,3			92,6	102,9	95,6
'02/'03	101,9			106,3	99,1	102,4
'03/'04	109,9			115,8	147,0	124,2
'04/'05	89,3			96,9	98,9	95,1
'05/'06	102,9			105,7	103,1	103,9
'06/'07	151,0			155,8	181,1	162,7
'07/'08	206,5		252,6	216,7	270,0	236,4
'08/'09	168,9		168,8	172,1	157,9	166,9
'09/'10	171,3	178,5	174,3	162,5	183,9	174,1
'10/'11	280,6	289,6	278,6	277,1	286,5	282,5
'11/'12	266,6	264,5	265,6	284,2	260,8	268,3
'12/'13	267,7	279,4	272,5	299,1	274,9	278,7
'13/'14	214,0	218,9	207,8	205,7	220,4	210,2
2012/2013						
2012/09	277,8	300,0	276,0	323,1	294,3	294,2
2012/10	274,4	290,0	274,2	320,1	286,5	289,0
2012/11	294,3	306,3	294,8	323,6	305,2	304,8
2012/12	287,8	305,0	290,3	310,2	305,3	299,7
2013/01	293,6	304,0	294,8	303,4	300,3	299,2
2013/02	282,8	292,5	291,0	302,7	293,3	292,4
2013/03	276,0	288,5		308,9	284,8	289,6
2013/04	241,8	272,8		282,5	267,5	266,1
2013/05	257,0	276,3	269,3	295,1	272,0	273,9
2013/06	264,5	287,8	267,3	299,8	285,0	280,9
2013/07	241,2	235,6	252,4	281,6	210,3	244,2
2013/08	221,3	194,5	215,3	237,8	194,6	212,7
2013/2014						
2013/09	219,0	194,3	203,5	208,8	197,5	204,6
2013/10	207,4	198,2	201,4	200,7	196,5	200,8
2013/11	206,8	201,3	208,8	199,2	203,4	203,9
2013/12	212,4	206,0	210,0	197,3	206,0	206,3
2014/01	214,8	210,5	217,3	198,4	210,0	210,2
2014/02	218,3	221,3	218,7	208,9	223,5	218,1
2014/03	225,5	240,5		222,1	242,3	232,6
2014/04	228,8	245,0		224,0	245,0	235,7
2014/05	224,0	247,5		217,0	247,2	233,9
2014/06	204,0	238,0	207,5	202,0	239,0	218,1
2014/07	191,8	197,6	193,4	182,4	200,8	193,2
2014/08	180,8	182,8	185,5	175,4	185,4	182,0
2014/2015						
2014/09	165,6	173,0	181,0	163,4	172,0	171,0
2014/10	170,8	173,0	181,0	164,7	171,0	172,1

Kaynak: FAO, 2014b

Arjantin: Up river / Brezilya: Paranagua, feed / Karadeniz: Black sea, feed / Ukrayna: offer, fob / ABD: Gulf, No 2 yellow

Ek Tablo 6. IGC-GOI mısır endeksi (2000 Ocak=100)

PY	'00/'01	'01/'02	'02/'03	'03/'04	'04/'05	'05/'06	'06/'07	'07/'08	'08/'09	'09/'10	'10/'11	'11/'12	'12/'13	'13/'14	'14/'15
Eylül	84,3	93,8	116,1	108,4	102,0	102,6	123,5	177,2	225,7	168,0	240,6	306,4	306,3	220,1	179,8
Ekim	87,5	92,1	113,7	108,8	98,4	103,3	145,9	181,0	181,8	182,9	260,3	282,1	304,3	214,5	182,3
Kasım	91,8	97,2	114,7	117,6	94,7	98,0	175,1	186,9	167,1	187,8	259,2	277,1	318,9	217,4	
Aralık	100,8	99,1	111,6	119,5	96,7	103,6	169,4	197,0	164,3	187,5	269,2	256,3	312,2	219,7	
Ocak	98,4	96,3	109,9	120,3	93,4	107,7	172,0	220,2	177,5	189,4	285,4	272,5	313,8	222,3	
Şubat	95,0	93,5	108,2	123,7	92,3	111,9	180,7	227,1	170,0	178,5	309,1	283,3	305,8	230,4	
Mart	92,6	92,1	105,7	124,4	96,9	107,4	173,3	235,3	173,1	176,6	305,5	283,6	304,4	243,2	
Nisan	88,8	91,2	107,4	133,2	94,6	112,5	156,7	251,7	177,1	175,1	328,3	277,3	277,1	245,9	
Mayıs	87,7	95,1	111,3	129,9	95,4	116,9	162,8	245,5	193,9	181,5	321,4	267,9	289,9	244,0	
Haziran	87,5	97,9	110,3	124,5	98,8	114,6	168,6	292,5	193,8	171,8	322,9	257,3	293,8	225,9	
Temmuz	94,4	103,3	102,6	108,5	108,1	119,6	152,4	276,1	169,1	182,6	311,2	310,7	264,2	203,7	
Ağustos	96,1	112,5	104,5	106,7	103,7	119,9	164,7	239,6	170,5	207,2	322,7	324,5	228,0	194,7	

Kaynak: IGC, 2014

Ek Tablo 8. Türkiye mısır denge tablosu (bin ton)

Piyasa yılı	'00/'01	'01/'02	'02/'03	'03/'04	'04/'05	'05/'06	'06/'07	'07/'08	'08/'09	'09/'10	'10/'11	'11/'12	'12/'13	'13/'14	'14/'15 (Tahmin)
Ekilen alan (bin ha)	555,0	550,0	500,0	560,0	570,0	600,0	536,0	517,5	595,0	592,0	594,0	589,0	622,6	660,0	
Üretim	2.300,0	2.200,0	2.100,0	2.800,0	3.000,0	4.200,0	3.811,0	3.535,0	4.274,0	4.250,0	4.310,0	4.200,0	4.600,0	5.900,0	5.950,0
Üretim kayıpları	23,0	22,0	21,0	28,0	30,0	126,0	114,3	106,1	128,2	127,5	129,3	126,0	138,0		
Verim (kg/da)	414,4	400,0	420,0	500,0	550,5	700,0	711,0	683,1	718,3	717,9	726,0	713,0	739,0	894,0	
Arz (Kullanım)	3.048,4	3.375,0	3.192,4	4.189,7	3.893,6	4.165,5	4.836,7	4.571,8	4.605,3	4.692,5	4.566,2	4.830,1	6.006,5		
Kullanılabilir üretim	2.277,0	2.178,0	2.079,0	2.772,0	2.970,0	4.074,0	3.696,7	3.429,0	4.145,8	4.122,5	4.180,7	4.074,0	4.462,0		
İthalat	771,4	1.197,0	1.113,4	1.417,7	923,6	91,5	1.140,0	1.142,9	459,5	570,0	385,5	756,1	1.544,5		
AB 27 ithalat								40,4	114,6	236,4	218,0	297,7	198,0		
Yurt içi kullanım	3.083,7	3.358,8	3.161,1	4.144,6	3.461,3	4.373,5	4.272,4	4.211,0	5.187,5	5.153,5	5.253,4	5.112,5	5.757,4		
Tüketim	1.366,6	1.465,8	1.365,8	1.798,5	1.288,5	998,4	1.029,5	1.025,7	1.040,8	1.203,4	1.263,2	1.217,4	1.439,9		
Tohumluk kullanım	33,0	30,0	33,6	34,2	36,0	16,0	14,0	14,0	14,9	14,8	14,9	14,7	15,6		
Yemlik kullanım	1.591,7	1.762,2	1.666,8	2.187,6	2.033,0	3.067,0	2.967,0	2.947,7	3.866,7	3.693,8	3.745,9	3.650,3	3.998,0		
Endüstriyel kullanım						169,9	151,0	120,7	140,7	117,9	104,1	164,0	170,2		
Kayıplar	92,5	100,8	94,8	124,3	103,8	122,2	110,9	102,9	124,4	123,7	125,4	122,2	133,9		
İhracat	31,0	16,2	31,0	28,3	31,9	352,2	73,8	93,4	123,7	390,8	212,3	275,0	285,8		
AB 27 ihracat								5,7	15,2	9,1	7,3	9,0	9,0		
Stok değişimi	66,3	0,0	0,3	16,8	400,4	560,2	490,5	267,5	705,9	851,8	899,6	557,4	-36,7		
Kişi başına tüketim (kg)	20,4	21,6	19,8	25,8	18,2			14,5	14,6	16,6	17,1	16,3	19,0		
Yeterlilik derecesi (%)	73,8	64,9	65,8	66,9	85,8	93,2	86,5	81,4	79,9	80,0	79,6	79,7	77,5		

Kaynak: TÜİK, 2013. (Erişim tarihi: 29 / 11 / 2013)

Ek tablo 9. Mısır üretiminin illere göre dağılımı

	İl	Miktar (bin ton)	Pay (%)	Üretim çeşidi ve toplam üretimdeki payı (%)			
				İl	Miktar (bin ton)	Pay (%)	
Dane	Adana	915,3	15,5	1. ürün 67,8	Adana	722,8	18,1
	Şanlıurfa	732,1	12,4		Konya	351,9	8,8
	Mardin	513,6	8,7		Sakarya	332,0	8,3
	Konya	353,6	6,0		Manisa	301,2	7,5
	Sakarya	351,0	5,9		Osmaniye	285,2	7,1
	Manisa	331,1	5,6		Diğer	2.005,0	50,1
	Osmaniye	326,7	5,5		Toplam	3.998,0	100,0
	K.Maraş	291,6	4,9		Ş.Urfa	714,9	37,6
	Mersin	216,5	3,7		Mardin	511,6	26,9
	Hatay	213,6	3,6		Adana	192,5	10,1
	İzmir	211,8	3,6		Hatay	63,0	3,3
	Diyarbakır	208,4	3,5		K.Maraş	48,5	2,6
	Diğer	1.234,8	20,9		Diğer	371,4	19,5
	Toplam	5.900,0	100,0		Toplam	1.902,0	100,0
Silajlık	İzmir	2.410,5	13,5	1. ürün 59,1	Konya	950,4	9,0
	Konya	1.150,1	6,4		İzmir	946,3	9,0
	Balıkesir	1.091,0	6,1		Balıkesir	648,0	6,1
	Bursa	1.015,0	5,7		Sakarya	525,8	5,0
	Aydın	994,6	5,6		Bursa	473,7	4,5
	Sakarya	732,1	4,1		Diğer	7.001,3	66,4
	Çanakkale	713,3	4,0		Toplam	10.545,4	100,0
	Samsun	644,6	3,6		İzmir	1.464,2	20,1
	Denizli	632,7	3,5		Bursa	541,4	7,4
	Manisa	465,3	2,6		Aydın	538,3	7,4
	Kayseri	437,1	2,5		Balıkesir	443,0	6,1
	Edirne	358,8	2,0		Samsun	402,8	5,5
	Diğer	7.189,8	40,3		Diğer	3.900,0	53,5
	Toplam	17.835,1	100,0		Toplam	7.289,7	100,0
Hasıl	Zonguldak	54,6	21,0	1. ürün 82,2	Zonguldak	54,6	25,6
	Antalya	25,8	10,0		Balıkesir	24,1	11,3
	Balıkesir	24,1	9,3		Antalya	19,9	9,4
	Muğla	17,9	6,9		Sakarya	14,0	6,6
	İzmir	16,8	6,5		Hatay	12,8	6,0
	Sakarya	14,0	5,4		Diğer	87,8	41,2
	Hatay	12,8	4,9		Toplam	213,2	100,0
	Aydın	12,4	4,8		Muğla	11,7	25,4
	Bursa	11,7	4,5		Malatya	8,1	17,5
	Malatya	11,5	4,4		İzmir	6,1	13,2
	Manisa	9,6	3,7		Antalya	5,9	12,7
	Uşak	9,6	3,7		Bursa	4,1	8,8
	Diğer	38,6	14,9		Diğer	10,3	22,3
	Toplam	259,3	100,0		Toplam	46,2	100,0

Kaynak: TÜİK, 2013. (Erişim tarihi: 29 / 11 / 2013)

Ek Tablo 10. Yem Üretimi (ton)

	Etlik Piliç	Yumurta	Sığır Besi	Sığır Süt	Diğer	Toplam
2000	89.062	101.991	1.503.780	1.816.593	3.150.800	6.662.226
2001	454.088	70.839	1.076.361	1.391.920	2.185.122	5.178.330
2002	790.814	89.836	898.944	1.535.418	2.300.141	5.615.153
2003	888.066	90.243	1.061.397	1.598.018	2.048.754	5.686.478
2004	1.082.036	12.251	1.373.824	2.002.974	2.434.485	6.905.570
2005	1.076.135	96.411	1.355.332	2.027.578	2.278.817	6.834.273
2006	914.985	106.339	1.717.011	2.361.194	2.367.552	7.467.081
2007	1.071.894	147.991	2.083.731	2.759.042	3.089.774	9.152.432
2008	2.886.173	695.373	1.883.970	2.948.616	1.149.169	9.563.301
2009	2.923.299	673.389	1.760.430	2.679.020	1.383.058	9.419.196
2010	3.453.846	820.753	2.169.487	3.466.422	1.257.022	11.167.530
2011	4.141.768	953.819	2.686.728	2.875.836	1.504.190	13.162.340
2012	4.224.111	1.058.733	2.881.354	4.365.168	1.959.173	14.488.539
2013	4.083.687	1.602.364	2.846.217	5.163.788	2.265.811	15.961.867
2014 ¹	2.515.879	1.238.703	2.158.435	3.721.127	1.668.406	11.302.550

Kaynak: GTHB, 2014 (Erişim tarihi: 20 / 11 / 2014).

1/ Ekim ayı itibarıyla

Ek Tablo 11. Türkiye'nin mısır ve ürünleri ithalatı (mısır eşdeğeri ¹ ton)

	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Toplam
2011/2012													
Mısır	493,3	12.132,5	30.573,1	41.227,8	97.409,7	44.594,9	49.707,1	77.381,7	125.575,9	91.385,8	74.112,8	44.444,7	689.039,4
Tohumluk	0,0	0,8	18,2	374,0	385,8	1.092,0	656,5	187,8	223,3	21,8	4,9	0,0	2.965,3
Nişasta	18.902,6	18.444,0	19.646,8	17.471,7	15.912,8	17.630,2	19.598,6	20.095,6	24.971,4	21.303,9	19.270,1	20.361,0	233.608,6
NBŞ	404,8	317,3	570,0	456,2	385,2	516,3	485,6	494,0	473,0	474,5	530,6	343,8	5.451,5
Tutkal	363,1	384,6	254,6	109,1	198,4	80,8	242,8	253,1	194,7	496,6	291,5	235,6	3.104,9
Diğer	1.836,7	3.992,8	9.280,5	4.415,5	4.560,3	3.519,6	6.385,9	3.203,2	8.420,4	5.893,8	8.025,1	3.480,4	63.014,2
Toplam	22.000,6	35.272,0	60.343,3	64.054,2	118.852,3	67.433,8	77.076,6	101.615,5	159.858,7	119.576,5	102.235,1	68.865,5	997.184,0
2012/2013													
Mısır	7.140,9	37.532,7	76.587,9	78.958,4	115.315,1	195.991,6	271.401,0	215.743,5	164.700,3	182.046,3	124.428,7	5.963,8	1.475.810,2
Tohumluk	2,7	2,0	0,9	4,9	36,6	101,5	243,4	213,2	630,1	297,4	1,0	18,6	1.552,2
Nişasta	10.576,4	10.046,3	10.142,9	8.314,3	8.366,5	7.755,5	9.846,6	9.200,9	11.365,8	10.043,8	11.387,7	10.108,3	117.155,0
NBŞ	454,9	731,7	918,1	1.118,4	652,1	1.200,9	1.033,0	1.328,7	1.072,1	1.287,0	1.213,7	682,1	11.692,7
Tutkal	312,0	121,8	110,1	126,9	178,2	98,7	183,9	311,2	278,3	142,1	96,1	192,9	2.152,2
Diğer	11.154,9	4.155,3	9.192,7	4.228,3	6.475,1	6.007,0	7.217,8	5.276,9	9.420,1	8.193,2	7.948,8	6.698,7	85.968,7
Toplam	29.641,8	52.589,9	96.952,5	92.751,2	131.023,5	211.155,3	289.925,7	232.074,3	187.466,6	202.009,8	145.076,0	23.664,4	1.694.331,0
2013/2014													
Mısır	8.730,1	17.470,1	71.704,4	173.135,2	131.272,3	104.430,4	104.996,5	87.302,4	129.897,1	228.465,6	129.823,1	38.005,0	1.225.232,2
Tohumluk	0,0	0,0	12,0	9,1	80,2	125,1	338,2	649,6	170,7	133,8	6,2	2,2	1.527,2
Nişasta	9.343,5	9.160,2	11.097,5	9.970,3	9.463,0	10.086,9	9.499,8	12.148,9	11.382,2	11.444,2	10.499,4	10.507,4	124.603,2
NBŞ	732,2	744,8	1.070,2	1.271,1	973,2	1.632,5	1.308,3	1.205,2	1.613,1	1.036,5	1.168,9	910,3	13.666,4
Tutkal	205,0	391,7	311,1	422,8	493,1	468,4	405,1	463,4	180,9	350,3	372,4	421,0	4.485,2
Diğer	5.820,5	6.077,2	7.179,1	6.288,2	7.390,7	10.297,3	7.925,0	6.701,0	9.836,7	13.746,8	5.868,8	9.009,6	96.140,8
Toplam	24.831,4	33.843,9	91.374,2	191.096,8	149.672,6	127.040,6	124.472,8	108.470,5	153.080,7	255.177,3	147.738,7	58.855,5	1.465.655,0

Kaynak: TÜİK, 2014 (Erişim tarihi: 15.11.2014)

1/ Mısır eşdeğerleri, ticarete konu birincil ürün olan mısırın miktarlarının doğrudan, mısırdan elde edilen ürünlerin de teknik dönüşüm katsayıları (bkz TÜİK, 2003) kullanılarak birincil ürün mısıra dönüştürülen miktarlarının toplamı ile hesaplanmıştır. Böylece mısır ve mısırdan elde edilen ürünlerin tamamı ana ürün olan mısıra dönüştürülmüştür. Mısır özü yağı gibi bazı ürünlerin teknik dönüşüm katsayıları bulunmadığından tabloya dahil edilmemiştir.

Ek Tablo 12. Türkiye'nin mısır ve ürünleri ihracatı (mısır eşdeğeri ^{1/} ton)

	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Toplam
2011/2012													
Mısır	669,2	454,0	231,1	556,1	649,9	2.776,4	1.743,9	582,6	226,0	139,4	364,0	460,4	8.852,8
Tohumluk	10,7	999,1	2.704,4	3.063,1	1.870,6	917,6	747,2	401,4	63,3	39,4	44,4	0,7	10.862,1
Nişasta	3.167,0	2.627,4	2.737,2	2.609,8	5.195,1	2.900,9	4.082,0	4.410,5	3.173,4	3.112,4	5.621,9	2.407,4	42.044,9
NBŞ	1.692,9	3.100,8	2.494,1	2.974,1	2.310,6	1.119,5	2.813,2	2.119,1	1.596,5	1.158,9	2.177,0	1.432,4	24.989,1
Tutkal	380,3	378,7	181,7	340,5	386,0	230,9	423,7	356,4	1.091,1	499,9	518,0	394,6	5.181,8
Diğer	20.568,3	10.413,6	15.554,4	23.071,1	4.694,8	4.338,7	2.989,1	3.867,2	3.312,2	1.671,4	8.050,4	6.380,1	104.911,4
Toplam	26.488,4	17.973,7	23.903,0	32.614,6	15.107,0	12.283,9	12.799,1	11.737,1	9.462,5	6.621,4	16.775,6	11.075,7	196.842,0
2012/2013													
Mısır	576,9	969,0	1.919,4	359,8	24,5	70,5	639,1	1.083,5	327,2	566,8	540,7	196,1	7.273,6
Tohumluk	20,2	48,1	2.442,2	2.435,5	1.280,9	911,6	327,6	805,2	325,1	79,2	56,6	17,8	8.749,9
Nişasta	1.960,0	2.444,9	2.373,6	3.254,6	3.898,1	5.872,6	4.697,4	5.367,2	7.208,0	6.485,5	7.080,2	4.460,4	55.102,6
NBŞ	3.582,9	5.446,8	4.356,5	5.142,0	2.687,2	3.876,6	4.501,2	5.200,4	4.726,2	3.764,1	5.024,3	3.049,8	51.357,9
Tutkal	437,3	343,9	178,9	198,8	105,3	170,9	247,9	273,9	222,5	252,4	427,6	221,9	3.081,3
Diğer	22.297,8	8.631,9	12.887,6	18.210,0	5.118,1	5.449,0	5.099,8	9.042,3	3.146,1	3.138,0	6.097,8	6.926,5	106.045,0
Toplam	28.875,0	17.884,6	24.158,3	29.600,6	13.114,0	16.351,1	15.512,9	21.772,5	15.955,1	14.286,1	19.227,3	14.872,6	231.610,1
2013/2014													
Mısır	626,4	1.070,2	114.148,8	78.545,6	19.341,9	1.327,9	1.027,7	827,7	6.225,8	8.587,9	3.286,9	1.231,0	236.248,0
Tohumluk	1,2	591,4	3.506,3	5.288,4	3.221,1	1.764,8	1.061,3	478,5	280,7	275,7	106,4	62,8	16.638,5
Nişasta	6.790,1	4.557,7	5.487,6	5.792,6	5.745,4	7.542,3	7.299,5	6.873,3	8.266,0	8.387,9	7.189,4	7.230,0	81.161,7
NBŞ	4.520,8	4.057,5	6.292,4	5.430,3	7.711,2	7.052,0	8.245,2	8.272,9	7.710,0	7.134,7	7.262,8	7.363,9	81.053,7
Tutkal	388,5	263,7	400,7	331,5	289,0	329,6	251,8	306,0	344,0	321,5	401,4	150,4	3.778,0
Diğer	15.614,8	11.676,2	18.194,0	17.762,3	19.188,0	10.876,0	27.161,8	18.873,7	13.603,6	7.951,0	7.997,8	19.299,5	188.198,9
Toplam	27.941,8	22.216,7	148.029,8	113.150,7	55.496,7	28.892,7	45.047,3	35.632,1	36.430,0	32.658,7	26.244,7	35.337,6	607.078,8

Kaynak: TÜİK, 2014 (Erişim tarihi: 15.11.2014)

1/ Mısır eşdeğerleri, ticarete konu birincil ürün olan mısırın miktarlarının doğrudan, mısırdan elde edilen ürünlerin de teknik dönüşüm katsayıları (bkz TÜİK, 2003) kullanılarak birincil ürün mısıra dönüştürülen miktarlarının toplamı ile hesaplanmıştır. Böylece mısır ve mısırdan elde edilen ürünlerin tamamı ana ürün olan mısıra dönüştürülmüştür. Mısır özü yağı gibi bazı ürünlerin teknik dönüşüm katsayıları bulunamadığından tabloya dahil edilmemiştir.

Ek tablo 14. Türkiye’de mısır fiyatları

	Adana Ticaret Borsası		ÜFE	
	TL/ton	\$/ton	TL/ton	\$/ton
2008/2009	404,8	263,1	536,1	346,2
2009/2010	434,5	264,3	537,7	355,1
2010/2011	570,5	364,9	616,9	394,9
2011/2012	569,7	310,9	587,0	323,6
2012/2013	617,0	337,1	601,5	328,2
2013/2014	665,4	314,7	609,8	314,5
2014/2015			641,7	331,0
2012 / 2013				
2012/09	582,0	322,1	589,4	326,2
2012/10	584,0	323,5	602,4	333,7
2012/11	575,0	320,0	583,8	324,9
2012/12	577,1	322,3	587,2	328,0
2013/01	605,4	341,6	576,9	325,5
2013/02	640,8	360,8	608,9	342,9
2013/03	640,6	353,8	594,9	328,6
2013/04	638,4	354,7	616,7	342,7
2013/05	637,8	349,3	592,8	324,6
2013/06	653,2	344,2	616,4	324,8
2013/07	684,9	354,1	632,0	326,8
2013/08	584,9	298,7	617,1	315,1
2013 / 2014				
2013/09	575,7	284,9	614,8	304,3
2013/10	575,7	288,7	614,8	308,4
2013/11	574,3	283,5	640,8	316,4
2013/12	587,4	284,9	617,7	299,7
2014/01	611,9	275,5	577,2	259,9
2014/02	626,2	282,5	581,8	262,4
2014/03	664,4	299,0	584,8	263,2
2014/04	708,8	332,6	586,5	275,2
2014/05	740,2	353,4	593,0	283,1
2014/06	772,3	364,4	615,2	290,2
2014/07	780,7	367,8	639,6	301,3
2014/08	767,7	359,1	651,2	301,2
2014 / 2015 ¹				
2015/09			642,7	291,2
2015/10			640,6	283,1

Kaynak: TMO, TÜİK ve TOBB verileri ile yapılan hesaplamalar

1/ 05.08.2014 itibarıyla geçici veridir

Kaynaklar

- Agricharts, 2011. <http://www.agricharts.com/sites/591/PDFs/Statistics.pdf>
- AgDecisionMaker, 2011. <http://www.extension.iastate.edu/agdm/wholefarm/pdf/c6-80.pdf>
- AgCalculator, 2011. <http://www.cmegroup.com/tools-information/ag-calculator.html>
- BYSD, 2014. Bitkisel Yağ Sanayicileri Derneği, <http://www.bysd.org.tr>
- DPT, 2001. Gıda Sanayi ÖİK, Nişasta ve Nişasta Bazlı Şekerler Alt Komisyon Raporu, <http://www.dpt.gov.tr>
- EC, 2014. European Commission (Agriculture and Rural Development), http://ec.europa.eu/agriculture/index_en.htm
- FAO, 2014a. Global Information and Early Warning System (GIEWS) (Food Outlook, Food Price Tool), <http://www.fao.org/giews/english/index.htm>
- FAO, 2014b. Agricultural Market Information System (AMIS), <http://www.amis-outlook.org>
- GTHB, 2014. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, <http://www.tarim.gov.tr/sgb/Belgeler/SagMenuVeriler/GKGM.pdf>
- IGC, 2014. International Grains Council Verileri, <http://www.igc.int>
- OECD, 2014. OECD-FAO Agricultural Outlook 2014-2023, <http://www.oecd.org>
- Şeker Kurumu, 2014. Şeker Kurumu Faaliyet Raporu, <http://www.sekerkurumu.gov.tr>
- TMO, 2014. Hububat Raporu 2013.
- TÜİK, 2014. Tarım İstatistikleri, Dış Ticaret İstatistikleri ve Fiyat İstatistikleri Veritabanları, <http://www.tuik.gov.tr>
- TOBB, 2013. Borsa Bilgi Sistemi, <http://www.tobb.org.tr>
- UGC, 2011. US Grains Council DDGS Kullanıcı El Kitabı, <http://www.grains.org>
- UHK, 2012. Mısır Raporu, Ulusal Hububat Konseyi, <http://uhk.org.tr>
- USDA, 2013. Foreign Agricultural Service (GAIN Reports, Grain: World Markets and Trade Reports), <http://www.fas.usda.gov>
- USDA, 2014. Foreign Agricultural Service (GAIN Reports, Grain: World Markets and Trade Reports, WASDE Reports, Production, Supply and Distribution Database), <http://www.fas.usda.gov>

Durum ve Tahmin

MISIR

2014/2015

TEPGE YAYIN NO: 238

ISBN: 978-605-4672-89-9

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ

TEPGE

<http://www.tepge.gov.tr>

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Kampüsü

1 Nolu Giriş (Eski APK Binası)

Eskişehir Yolu 9. Km

Lodumlu / ANKARA

Telefon: 0. 312. 287 58 33

Faks: 0. 312. 287 54 58

